

Foto M. Mikec

LOVEC

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE

LI. LETNIK ST. 4 JULIJ 1968

M. Gaspari

Upoštevaajoč osnovne naloge v razvoju lovstva naše dežele, obsegajoče gojenje in zaščito plemenite divjadi, naseljevanje in razmnoževanje novih vrst divjadi in razvijanje lovskega športa ter lovske etike na načelih tovarištva, enakopravnosti in humanizma, kar izhaja iz osnov našega družbenega življenja; dviganje lovske kulture in strokovnosti svojih članov; nadaljnji razvoj samoupravljanja in demokratičnih odnosov v vseh pogledih naše dejavnosti, usklajevanje svoje aktivnosti z interesi družbene skupnosti; sodelujoč z občani, z družbenimi in delovnimi organizacijami, zlasti z lovskego-spodarskimi, poljedelskimi, veterinarskimi, biološkimi, kinološkimi, strelskimi in drugimi sorodnimi organizacijami in znanstvenimi ustanovami kakor tudi z inozemskimi lovskimi in drugimi podobnimi organizacijami, je skupščina Zveze lovskih organizacij Jugoslavije na svojem zborovanju 9. marca 1968 sprejela sledeči

Statut Lovske zveze Jugoslavije

I. Splošni del

Člen 1

Lovska zveza Jugoslavije (v nadaljnjem besedilu: Zveza) je prostovoljna družbena športna organizacija včlanjenih lovskih zvez s področja SFR Jugoslavije.

V članstvo Zveze se lahko sprejmejo tudi druge organizacije, katerih dejavnost ima poseben pomen za lovstvo.

Pravice in dolžnosti organizacij iz prejšnjega odstavka urejuje pravilnik, ki ga sprejme Predsedstvo.

Člen 2

Zveza je lahko član sorodnih organizacij doma in v inozemstvu.

Člen 3

Štampiljka Zveze je ovalna, z napisom »Lovački savez Jugoslavije Beograd«. V sredi je emblem jelena.

Člen 4

Zveza je pravna oseba.

Člen 5

Sedež Zveze je Beograd.

Člen 6

Delovanje Zveze je javno.

II. Naloge zveze

Člen 7

Naloge Zveze so:

- da z ustvarjanjem pogojev za šport in rekreacijo delovnim ljudem in krepitvijo materialne osnove lovstva Jugoslavije podpira dejavnost včlanjenih organizacij in njihovih članov pri gojenju, vzreji in racionalnem korištenju divjadi;
- da predlaga sprejemanje zveznih zakonov in drugih predpisov, ki uravnavajo razmere v lovstvu ali so v zvezi z lovstvom;
- da doma in v inozemstvu predstavlja in zastopa včlanjene organizacije v vprašanih skupnih interesov;
- da v vprašanih skupnega interesa sodeluje s sorodnimi organizacijami v Jugoslaviji in inozemstvu;
- da razvija in usmerja koristne odnose med lovstvom, poljedelstvom, gozdarstvom, veterino in drugimi ekonomskimi in biološkimi disciplinami in da v tem smislu sodeluje z organi federacije;
- da podpira in usklajuje znanstveno-raziskovalno dejavnost s področja lovstva;
- da omogoča sodelovanje med zainteresiranimi organizacijami v vprašanih lovskega turizma, izvoza žive divjadi in prodaje drugih proizvodov lovskega gospodarstva;
- da deluje pri razvoju lovske kinologije;
- da podpira in pomaga pri razvoju strelstva in drugih lovstvu koristnih dejavnosti;
- da prispeva k zaščiti prirode;
- da daje priznanja zaslužnim lovskim in sorodnim organizacijam in posameznikom na podlagi pravilnika, ki ga sprejme Predsedstvo;
- da vodi evidenco in statistiko lovstva na podlagi podatkov včlanjenih organizacij;
- da podpira, pomaga in po potrebi organizira razstave, kongrese, simpozije in druga podobna zborovanja ter se udeležuje takih manifestacij;
- da se poslužuje delovnih izkustev naših in inozemskih lovskih, poljedelskih in znanstvenih organizacij, zlasti glede gojenja in varstva divjadi ter organizira in izvaja obveščanje včlanjenih organizacij o takih izkustvih.

III. Pravice in dolžnosti članov

Člen 8

Pravice in dolžnosti včlanjenih organizacij so:

- da samostojno odločajo o članstvu v Zvezi;
- da dajejo pobude in predloge;

— da po svojih delegatih sodelujejo pri: usmerjanju lovske politike, odrejanju nalog Zveze in sprejemanju sklepov ter smernic Konference in njenih organov;
— da izvršujejo sklepe in napotke Konference in njenih organov;
— da sodelujejo pri pridobivanju sredstev za delovanje Zveze in da zagotavljajo sredstva;
— da podpirajo druge dejavnosti, ki so v skupnem interesu za lovstvo pri nas.

IV. Organi Zveze in Konference

Člen 9

Konferenca je najvišji organ Zveze.

Člen 10

Organi Konference so:

- Predsedstvo in
- Nadzorni odbor.

Konferenca

Člen 11

Člani Zvezine Konference so delegati republiških lovskih zvez.

Vsaka republiška lovska zveza delegira za Konferenco po 8 delegatov, pokrajinske lovske zveze pa po 3 delegate.

Mandat članov Konference traja 4 leta.

Konferenca se sestaja po potrebi, a najmanj enkrat v dveh letih. Konferenco vodi delovno predsedstvo, ki ga ta izvoli iz svojega članstva. Do izvolitve delovnega predsedstva zasedanje Konference začenja in vodi predsednik Zveze.

Konferenca posluje polnoveljavno, če je navzočih $\frac{2}{3}$ delegatov.

Sklepi Konference so polnoveljavni, če zanje glasuje večina navzočih delegatov.

Glasovanje Konference in njenih organov na sejah je po pravilu javno.

Člen 12

Konferenca sklepa o:

- osnovnih smernicah lovske politike;
- spremembah Zvezinega statuta;
- članstvu Zveze v sorodnih organizacijah doma in mednarodnih lovskih organizacijah;
- višini prispevka včlanjenih organizacij;
- poročilih Predsedstva in Nadzornega odbora;
- predlogih in pobudah članov kakor tudi o sodelovanju z drugimi lovsкими, gospodarskimi in družbenimi organizacijami ter znanstvenimi ustanovami;
- drugih vprašanjih, predvidenih s statutom in splošnimi akti Konference.

Konferenca sprejema splošne in druge akte za izpolnjevanje svojih nalog.

Konferenca voli predsednika Konference.

Člen 13

Konferenco Zveze sklicuje predsednik po sklepu Predsedstva.

Konferenca se skliče tudi na zahtevo ene ali več včlanjenih republiških zvez.

Konferenco sme sklicati tudi Nadzorni odbor v primerih večjih nepravilnosti, če na zahtevo Nadzornega odbora Konference ne skliče predsednik.

Če predsednik ne skliče Konference v 30 dneh potem, ko je bila vložena zahteva, ima pravico sklicanja iniciator.

Predsedstvo

Člen 14

Predsedstvo je izvršni organ Konference, ki ga sestavljajo: predsednik Konference, po 3 člani iz vsake republiške lovske organizacije in po 1 član iz pokrajinskih lovskih zvez.

Predsedstvo voli iz vrst svojih članov podpredsednika in sekretarja Predsedstva.

Predsedstvo se sestaja po potrebi, a najmanj dvakrat letno.

V Zvezi včlanjena organizacija lahko odpokliče svojega delegata in imenuje drugo osebo.

Predsedstvo sklepa polnoveljavno, če je navzoča večina članov Predsedstva.

Sklepi predsedstva so polnoveljavni, če zanje glasuje večina navzočih članov Predsedstva.

Seje Predsedstva sklicuje in jih vodi predsednik, ali — v njegovi odsotnosti — podpredsednik.

Mandat Predsedstva traja 4 leta.

Naloge Predsedstva

Člen 15

— Izvršuje sklepe Konference;

— sklepa o sprejemu lovskih organizacij v članstvo Zveze in predpiše pravilnik o pravicah in dolžnostih drugih organizacij, ki se sprejmejo v članstvo;

— upravlja z imetjem Zveze;

— sestavlja stalne inčasne komisije;

— sklicuje Konferenco in poroča o svojem delu;

— pripravlja gradivo za seje in konference ter organizira njihove sestanke;

— organizira in izvaja obveščanje včlanjenih organizacij o koristnih izkustvih in znanstvenih ter drugih dosežkih v lovstvu;

— sprejema finančni načrt in potrjuje zaključni račun Zveze ter skrbi za izvajanje finančnega načrta in pravilno uporabljanje sredstev Zveze;

— vzdržuje mednarodne zveze in določa delegate v mednarodne organizacije, v katerih je Zveza včlanjena;

— namešča Zvezine delavce v mejah odobrenih sredstev in po sistemizaciji, ki jo sama določi;

— voli izmed svojih članov sekretariat 5 do 7 članov, ki opravlja tekoče delo in skrbi za izvrševanje sklepov Predsedstva. Seje sekretariata sklicuje in vodi sekretar Predsedstva;

— opravlja tudi druge posle, ki so v splošnem interesu za lovstvo včlanjenih organizacij.

Predsednik Konference

Člen 16

Predsednik Konference je hkrati tudi predsednik Predsedstva (v nadaljnjem tekstu: predsednik).

Predsednik se voli iz vrst delegatov Konference.

Mandat predsednika Konference traja 4 leta.

Nadzorni odbor

Člen 17

Nadzorni odbor ima 3 člane, ki jih izvoli Konferenca.

Člani Nadzornega odbora volijo izmed sebe predsednika Nadzornega odbora.

Nadzorni odbor nadzoruje materialno in finančno poslovanje Zveze.

Nadzorni odbor se sestaja po potrebi, a najmanj enkrat letno.

Seje nadzornega odbora so sklepčne, če je navzočih nad polovico njegovih članov.

Sklepi Nadzornega odbora so polnoveljavni, če je zanje glasovala nadpolovična večina navzočih članov.

Glasovanje v Nadzornem odboru je po pravilu javno.

Mandat članov Nadzornega odbora traja 4 leta.

V. Sredstva zveze

Člen 18

Sredstva za delo Zveze so prispevki lovskih in drugih včlanjenih organizacij, dotacije, darila in drugi viri.

Prispevke včlanjenih lovskih zvez določa Konferenca.

Dajatve za posebne akcije Zveze določa Predsedstvo sporazumno z zainteresiranimi lovskimi zvezami.

VI. Prenehanje Zveze in prenehanje članstva

Člen 19

O prenehanju Zveze odloča Konferenca.

O prenehanju članstva v Zvezi odloča včlanjena organizacija, oziroma Konferenca, če bi včlanjena organizacija grobo kršila zakonske predpise tega statuta.

Članstvo v Zvezi preneha v smislu prednjega stavka s koncem koledarskega leta, v katerem je organizacija včlanjena.

VII. Končne določbe

Člen 20

V primeru prenehanja Zveze pripade imetje včlanjenim organizacijam, sorazmerno njihovim prispevkom, ali tisti organizaciji, ki bi prevzela delovanje Zveze.

Člen 21

Organizacije, včlanjene v Lovsko zvezo Jugoslavije, obdrže na temelju dosedanjega statuta pravice te Zveze.

Člen 22

Tolmačenje določb tega statuta daje med dvema zasedanjema Konferenca Predsedstvo.

Člen 23

Predlog za spremembo ali dopolnitev tega statuta more predlagati Predsedstvo in vsaka včlanjena lovška zveza.

Predlog iz prejšnjega stavka daje Predsedstvo v razpravo včlanjenim organizacijam najmanj tri mesece pred zasedanjem Konferenca.

Za spremembo in dopolnitev tega statuta je potrebna dvetretjinska večina navzočih članov Konferenca z glasovalno pravico.

Člen 24

Ta statut postane veljaven, ko ga sprejme Konferenca Zveze.

Foto inž. J. Cernač

Pripombe h »gamsji pravdi«

Lojze Kovač

Zdi se mi, da je »gamsja pravda« v Lovcu zgrešila svoj cilj. Obravnavati bi morala, kako dvigniti stalež gamsov na predvojno raven, in ne, kako in kakšne gamse bomo streljali.

Pisal sem že v Lovcu, da sem govoril z nekaterimi starimi lovskimi čuvaji; vsi se že bližajo 80 letom. Želel sem slišati njihovo mnenje o staležu gamsov v Julijcih, Karavankah in Kamniških planinah pred drugo svetovno vojno in nekaj let po njej. Prav vsi so trdili, da je bilo pred vojno vsaj 50 % gamsov več, eden celo da 80 %. Če se s takim lovskim čuvajem pogovarjate o gamsih, vam bo rekel, da včasih niso poznali a in b gamsov ter različnih razpredelnic, pa je bilo gamsov kot kobilic in tudi kapitalni vmes. O načinu takratnega lova vedo povedati, da so zakupniki in drugi gospodarje streljali na zalaz kozle, stare nad 8 let. V predelih, kjer je bil zalaz zaradi slabega terena in pomanjkanja lovskih stez otežkočen, so priredili vsako leto, včasih le vsako drugo, pogon, ki se ga je udeležilo največ 8 strelcev. Na teh pogonih je pomotoma ali pa tudi z dovoljenjem, padla kakšna koza. V splošnem koz niso streljali. Čuvaji so z dovoljenjem lovskega gospodarja ustrelili kako kozo samotarko, kakšnega slabiča ali bolnega gamsa. »Pustite gamse, da se razmnožijo in ne odstrelite vsakoletnega prirastka, pa boste imeli dovolj gamsov v lovišču«, je bilo enotno mnenje izkušenih gamsarjev.

V Savinjskih planinah je gamsov več kot pred vojno, to pa zato, ker so bile takrat v teh loviščih obupne razmere. Gamse so v številnih razdrobljenih lastnih loviščih preganjali brez ozira na lovno dobo in čas. Kljub temu pa mislim, da bi bil ob pravilnejšem gospodarjenju tudi v teh loviščih stalež gamsov lahko boljši. Koroških lovišč ne poznam. Tovariš Lampreht trdi v svojem članku (Lovec 4/67), da ne vidi več gamsjih tropov od 20 do 30 glav. Mnenja je, da je temu krivo, ker so bile odstreljene koze vodnice. Kaj pa, če je stalež gamsov tako majhen, da ni več tropov? Zakaj se stalež gamsov v 20 letih ni dvignil na predvojno višino? Glavni vzrok je sigurno za 100 % previsoko ocenjen stalež in na podlagi tega previsoko planiran odstrel, zlasti še odstrel koz. Tovariš Kelih v svojem članku »Gamsi in rdeče pike« predlaga za zadovoljiv prirastek gamsov, da za pleme sposobnih koz ne streljamo, še manj pa, da jih planiramo za odstrel. Ta njegov predlog je pravilen in edina pot, če hočemo zvečati stalež. Športniki vidijo napredek športa v množičnosti, ker se v množici prej najde kak izreden talent. To lahko prenesemo tudi na gamse. Če bo stalež močan,

Foto Vl. Pleničar

Na Brsnikih v Kamniški Bistrici

bo prej možno, da bo kak dobro zasnovan kozel dočakal 12 ali 15 let ter imel močno trofejo.

Zakaj pretiravamo z napovedjo staleža gamsov in planiramo prevelik odstrel? So družine z gorskimi lovišči, ki imajo 40 in več članov. Razumljivo, da bi vsak član, kjer je druge divjadi malo, vsaj vsako drugo leto rad streljal gamsa. Da lahko planirajo čim večji odstrel, pretiravajo s staležem gamsov tudi do 100 % in na podlagi tega »stvarnega staleža« planirajo odstrel, tudi odstrel koz, ne iz gojitvenih ozirov, ampak da čimveč članov pride do odstrela. So nekatere družine, ki so izjeme in njim vsa čast.

Poglejmo tudi, kako se pri taki številni družini vrši odstrel gamsov. Recimo, da dobi odstrel 20 članov. Ti vso lovno sezono dnevno šarijo in streljajo po lovišču, da ob nedeljah, ko se jih zbere več in napravijo pogon, niti ne govorimo. Zaradi stalnega vznemirjanja postanejo gamsi silno plašni in bežijo že na kilometer. Lovci so prisiljeni streljati na večje daljave, da je nemogoče ali pa zelo težko oceniti žival za pravilen odstrel. Šel sem na gamsa v lovišče neke družine. Spremljevalec me je silil, naj streljam na nemogočo daljavo. Vprašal sem ga, če bo šel pogledat na nastrel, če gams ne bo obležal na mestu, pa je odklonil, češ da je predaleč in teren pregrd. Pri takšnem načinu lova nastane vprašanje, kaj je manjše zlo, ali plašiti ali preganjati gamse na zalazu vso jesen in del zime, ali pa v enem ali dveh pogonih opraviti odstrel in potem dati lovišču mir? Najslabši je seveda način, da v mnogih družinah preganjajo gamse na zalazu in pogonih.

Tovariš Lampreht omenja, da posevčamo gamsom premalo pažnje. Ima popolnoma prav. Če nekdo sklati fazana z drevesa, je to velik greh. Pri gamsih pa si marsikdaj privoščimo: streljanje na preveliko razdaljo, opustitve pregleda nastrela, nestrokovno iskanje obstreljenega gamsa ali sploh opustitev iskanja itd. Navajam primer

iz letošnje lovne sezone. Po nastopu lovopusta prinese kmet lovski družini kapitalnega 7-letnega kozla, še živega in popolnoma izčrpanega. Prestreljeno je imel zadnjo levo nogo visoko v stegnu. Prej nihče od članov ni prijavil zgrešenega strela na gamsa, niti obstrelitve. Potem pa se je oglasilo kar več članov, ki so vsi trdili, da so streljali po tem gamsu in zahtevali trofejo. Upam, da je ukrepala družina edino pravilno tako, da je trofejo obesila v sobo lovske kočice, proti strelcem pa uvedla disciplinski postopek in jih izdatno kaznovala. Še en primer nepravilnega streljanja gamsov. Znašel sem se v preparatorjevi delavnici. Imel je v delu — 5 gamsov-kozlov. Sedemletnega, petletnega in tri letne (II a) kozle. Znak, da se nekateri lovci zadovoljujejo z neznatnimi trofejami in da pade vse, kar pride pod puško.

Neugodno vplivajo na stalež tudi nepravilno speljane lovske steze. Za to imam več dokazov. V strmih, deloma skalovitem, deloma z gozdom poraščenem, več kilometrov dolgem pobočju so se silno radi zadrževali tropi gamsov. Imeli so mir, saj zaradi skoraj neprehodnega pobočja leto in dan ni stopila tja človeška noga. Potem pa so skozi ta »gamsji hlev« naredili lovsko stezo, ki so jo začeli uporabljati gozdni delavci in drugi. V lovišču ni bilo več miru, zelo redki pa so postali tudi gamsi. Še en primer. Pred nekaj leti sem bral v dnevniku oglas poštarkega planinskega društva, ki je vabilo svoje člane na izlet in ga zaključilo dobesedno ... »in od tukaj gremo po novi lovski stezi na ...«! Kdo je organizatorjem tega izleta izdal komaj dograjeno lovsko stezo? Prav tako v Planinskem vestniku večkrat berem v kakem članku, da planinci uporabljajo

lovske steze, s tem pa vznemirjajo lovišče in za nemir občutljive gamse.

Če že mora biti lovsko steza, naj se začne na skritem kraju, proč od poti in steza, izogiblje naj se »gamsjih hlevov«, ne pelje naj na noben določen vrh ali planino, ne veže naj se s planinskimi ali pastirskimi stezami. Tako skrito, kakor se začne, naj se tudi konča. Lovske steze dosežejo svoj namen predvsem v samolastnih loviščih, kjer je lastnik lova obenem tudi lastnik zemlje in lahko zabrani nepoklicanim uporabo teh steza.

V Lovcu smo brali celo o gradnji bivakov. Mor-da naši člani, ki niso doma iz planinskih krajev, ne vedo, kaj je bivač. Alpinisti-plezalci si postavijo v bližini stene, ki jo nameravajo preplezati, zasilna bivališča za nekaj ljudi. Izraz bivač, mislim, da ne spada v lovsko izrazoslovje. Bojim se, da jih bodo postavili v neposredno bližino gamsjih zatočišč in s tem seveda vznemirjali in pregnali gamse. Mnenja sem, da gradnja bivakov v loviščih ni upravičena.

Končno bi omenil še nekatere članke o »gamsji pravdi«, ki so izšli v Lovcu. Članek ing. D. v Lovcu št. 9/67 pod naslovom »Še o odstrelu gamsov« se mi zdi kot lep okvir brez slike. Odstrelili naj bi vse, kar gojitveno ne ustreza. To je popolnoma pravilno. Toda tukaj moramo postaviti mejo med gojitvenim in negojitvenim, med dobrim in slabim. Tovariš Lamprecht je v Lovcu št. 4/67 skušal s pomočjo točkovanja ločiti 3, 4 in 5-letne gamse v a in b skupino. Njegovo točkovanje oz. njegova merila sem preizkušal na več trofejah in menim, da so prav dobra in za prakso uporabna. Ing. D. očita piscu članka »Gamsi in rdeče pike«, da odklanja odstrel gamsov, mlajših od pet let, da mora torej vse, kar je dobro in slabo dočakati peto leto. To ne ustreza resnici. Dejstvo je, da pisec v tem članku piše dobesedno »... Določiti poseben kriterij za ocenjevanje 3- in 4-letnih kozlov ni pravega razloga, ker teh v praksi po načelih gojitve ne streljamo, razen v primeru strogo gojitvenega značaja«. Popolnoma pravilno! Ne strinjam pa se z njegovim mnenjem, da je določanje kriterija za ocenjevanje pravilnosti odstrela 3- 4- in 5-letnih kozlov nepotrebno, ker jih ne streljamo. Žal jih streljamo, saj nam kaže 8-letna statistika, da je v tem obdobju padlo 38 % II a in le 12 % II b gamsov, torej je kriterij več ko potreben.

Pregledal in premeril sem precej gamsjih trofejev v starosti do 5 let iz lovišča v Julijcih, Karavankah in Savinjskih planinah, uplenjenih v zadnjih 50 letih. Ugotovil sem, da je bilo med njimi komaj 8 % takih, ki bi po Lamprechtovem merilu prišli v skupino II b. Nekateri ocenjevalci 2- in 3-letnih gamsov sploh ne ocenjujejo in jih s pripombo, »kaj bo tak škart«, uvrščajo v skupino II b. Zato je treba nujno zahtevati, da se za ocenjevanje mladih gamsov uporabi strogo merilo in uvrsti v skupino II b res samo škart. Da ne bo

Foto M. Langus

to prepuščeno čisto osebni oceni posameznikov, ki v mladi, nedozoreli trofeji ne vidijo, kaj bi iz nje še lahko bilo, je nujno uvesti pri ocenjevanju uporabo teh norm. Zmotno je namreč mnenje nekaterih, da z gojitvenim odstrelom odstranjujemo vse, kar ne obeta nekoč nosilca kapitalne trofeje. Na ta način bi kmalu imeli prazna lovišča. V loviščih moramo stremeti le za primernim, zdravim staležem, odstranjevati res samo slabo in bolno in potem bomo med dozorelimi trofejami imeli tudi kapitalne. Dejstvo, da je pri dokaj milem ocenjevanju padlo v 8-letnem poprečju 38 % II a gamsov, nam pove, da v loviščih ne izvajamo selekcije od spodaj navzgor, temveč je to čisto navadno pobiranje vsega, kar pride pod cev. Pozabiti tudi ne smemo, da vrši selekcijo gamsov v veliki večini tudi narava sama, saj v gorah neusmiljena zima pobere vse, kar ni sposobno za življenje. Tako ostane za selekcijo s puško bore malo. Lovci naravno selekcijo zelo podcenjujemo, ker večine poginulih gamsov ne najdemo. Slabotne bolne živali se od tropa odcepijo, ali pa jih trop sam izloči. Pogineto v skritih krajih v ruševju in jih le včasih najdejo pastirji, ki iščejo kako izgubljeno ovco. Gamse, katere spomladi najdemo v plazovih, moramo prištevati med izredne izgube, ki jih navadno povzroči človek z izvajanjem zimskih športov oz. zimskega smučanja, ko nažene gamse iz varnih predelov v plazovite kraje. Dostikrat tropu manjka izkušena koza vodnica, ki jo je v jeseni uplenil kak »gojitelj« in nesreča je tu. V nedotaknjenih, nevznemirjenih loviščih so izgube zaradi snežnih plazov neznatne, saj gams dobro pozna te nevarnosti in se jih spretno izogiba.

Če hočemo dvigniti stalež gamsov na predvojno raven, je nujno treba urediti naslednje: Oceniti, kakšen stalež bi moral biti v naših gamsjih loviščih in na podlagi dosedanjega odstrela ugotoviti, kakšen stalež v loviščih dejansko imamo. Dokler ni dosežen normalni stalež, je treba močno omejiti vsakršen odstrel oz. izvajati res samo najnujnejši gojitveni odstrel. Gojitveni odstrel naj bi se vršil pod vodstvom in nadzorstvom izkušenih lovcev, pri tem pa upoštevala predvsem telesna konstitucija in zdravstveno stanje in šele nazadnje v zelo previdnem obsegu rast in oblika rogljev. Urediti je gojitvene naprave v loviščih (solnice in tudi krmišča) in sporazumno s planinskimi društvi preprečevati nepotrebno vznemirjanje divjadi po turistih. V bodoče v lovskih družinah disciplinsko ukrepati proti streljačem, ki streljajo predaleč, ki vestno ne pregledajo nastrela in sploh ne iščejo obstreljene divjadi, kakor tudi onim, ki kljub navodilom vodnika odstrele napačnega gamsa. Izločiti je vso neprecizno in za gamsji lov neprimerno orožje. Sem spadajo predvsem predelane italijanske vojaške karabinke in drugi »slabokrvni« kalibri.

Foto VI. Pleničar

V vsaki družini poskrbeti za nabavo in izšolanje psa za delo po krvnem sledu.

Ob zaključku članka se s hvaležnostjo spominjam starejšim lovcem dobro znanega gamsarja in velikega lovskega strokovnjaka Janeza Rabiča iz Mojstrane, ki mi je pred več ko 50 leti dal možnost spoznati gamse in njihovo življenje ter uživati gamsji lov, ki mi je bil kot planincu višek lovskega užitka.

Pasja kuga

(*Febris catarrhalis infectiosa canum*)

Dr. Vjekoslav Simičič

Najnevarnejša in najpogostejša nalezljiva bolezen psa in njegovih sorodnikov iz rodu kanidov je vsekakor pasja kuga. Z vso zahrbtnostjo izbruhne nenadoma in se v relativno kratkem času razširi med psi po mestih in na podeželju. Po nalezljivosti jo lahko primerjamo le z izbruhi hudih epidemij gripe med ljudmi. Spričo škodljivega učinka nosi ime »pasja kuga«, Hrvati jo imenujejo »štenečak«, nemško ime zanjo pa je »Staupe«.

Napada predvsem mlajše, do enega leta stare pse, vendar tudi starejši niso izjema. Bolezen ne prizadene samo hišnih psov, ki so sicer dovznejši za bolezen, marveč tudi kmečke in lovske pse, ki so po naravi odpornejši.

Do izbruha navadno pride po večletnih premorih, v času, ko skorajda pozabimo na pasjo kugo. Morda je vzrok temu popuščanje naravne telesne odpornosti psov, ali pa se kužnost povzročitelja medtem zveča, najverjetneje pa je oboje hkrati. Med dvema izbruhoma se namreč bolezen pojavlja le posamično in v blagi obliki. Povzročitelj boleznij je virus, ki je bil vnešen v Evropo sredi 18. stoletja iz Azije oz. Amerike. Možnosti za okužbo so velike, kot je to sploh pri večini virusnih boleznij. Psi se okužijo v neposrednem stiku z bolnimi psi, njihovimi izločki, z okuženo hrano, vodo in drugim; okužba celo ni izključena tudi po zraku. Doslej ni dokazov, da bi zbolel človek za to boleznijo, jo pa lahko prenaša. Tudi psi, ki so bolezen preboleli, so lahko prenašalci. Po vsem je torej razumljivo, da je težko preprečiti stik zdravega psa z okuženim okoljem.

Pasja kuga večinoma izbruhne v hladnih jesenskih in zimskih mesecih. Tedaj so namreč psi izpostavljeni prehladu, ki zmanjšuje telesno odpornost. Pa tudi sicer so v tem času živali dozvetnejše za okužbo. Še posebej rade in huje zbolijo slabotne živali. Za to bolezen so dovzetni ne le mladi, temveč tudi 6, 7 in več let stari psi. Mladički do 2, 3 mesecev oz. v času sesanja praviloma ne zbolijo.

Virus vdre v telo po nosni in žrelni sluznici, pa tudi drugih sluznicah. Tod se razmnožuje in po nekaj dneh razširi po vsem telesu. Čas, ki preteče od dneva okužbe do prvih bolezenskih znakov, je 3—7 dni.

Bolezenski znaki

Razlikujemo več oblik pasje kuge, ki tudi različno potekajo. V nekaterih primerih je razvoj tako hud in hiter, da od izbruha do pogina preteče največ 2—3 dni. Tak potek imenujemo *perakutni*. Spremljata ga visoka temperatura (giblje se okrog 41° C in še več) ter huda depresija. Druga znamenja so: pospešeno dihanje, izdatno slinjenje in solzenje. Voda in blato se navadno odvajata brez volje bolne živali. V teh primerih tudi takojšnje zdravljenje največkrat ni uspešno.

Bolj značilen je *akutni* potek pasje kuge. Prav tako se začne z zvišanjem telesne temperature, vendar nekoliko nižje, giblje se od 39,5 do 40,5° C. (Normalna pasja telesna temperatura je od 37,5 do 39,5° C, merjena v zadnjem črevesu — danki, vsaj pet minut.) Traja dan, dva in potem pade skoraj na normalo. V tem času je splošno stanje živali le neznatno spremenjeno: žival je nekoliko otožna in neješča, iz nosu in oči se kdaj pa kdaj izteka vodeni izcedek, iz gobca se neznatno slini. V tej stopnji boleznij (virusna stopnja) je takojšnje zdravljenje s serumom proti pasji kudi še zelo učinkovito. Na žalost so ta prva znamenja boleznij tako neizrazita, da jih lastniki psov največkrat spregledajo.

Približno po 10—14 dneh preide bolezen v drugo razvojno stopnjo. Prej opisanim znamenjem se pridružijo še druga, zdaj že očitnejša; ta povzročijo razne kali — bakterije, ki so napadle po virusu oslabeledi organizem.

Glede na to, da so na določenih organih na tej stopnji bolezenska znamenja poudarjena, poimenujemo različne oblike pasje kuge:

1. **Kataralna oblika.** Ta oblika pasje kuge je najpogostejša. Telesna toplota začne ponovno naraščati. Žival postane spet otožna in neješča. Očesne veznice se vnamejo, pojavi se gost, sluzast in nato gnojen izcedek, ki včasih zlepi veke, da jih žival ne more odpreti (izpirati s kamiličnim čajem). Vnetje se razleze po žrelu in sapniku, pojavi se suh, boleč kašelj. Napadi kašlja so podobni davljenju, žival včasih bruha. Nosnici sta večkrat zamašeni z gnojem, ki se počasi izceja. Pri tej obliki pasje kuge se lahko pojavi še pljučnica, ki zmanjšuje izgleda za ozdravitev.

2. **Želodčno-črevesna oblika** je podobna kataralni in je le nadaljevanje boleznij, ki sledi virusni stopnji. V poteku te oblike prevladujejo spremembe na prebavilih. Pojavi se hudo vnetje želodčno-črevesne sluznice, ki dominira nad drugimi spremembami. Splošnim bolezenskim znamenjem se pridružita pogostejše bruhanje in huda driska. Iztrebki postanejo penasti ali krvavi, njih vonj pa odvraten. Zaradi popolne neješčnosti moramo žival umetno hraniti z injekcijami grozdnega sladkorja v žilo ali pod kožo.

3. **Kožna oblika** pasje kuge se pojavlja najmanj pogosto, hkrati pa je najmilejša oblika boleznij. Kaže se v gnojnih izpuščajih in sicer na brezdlakavih mestih, to je na trebuhu in med zadnjimi nogami. Takoj, ko mehurčki počijo, se gnoj osuši in nastanejo hraste. Ko te odpadejo, ostanejo na koži bele pege. Pri tej obliki se navadno telesna temperatura bistveno ne zviša, pa tudi drugih znamenj ni. Kot zdravilo se uporabljajo vsi praški, ki sušijo rane.

4. **Živčna oblika** je posledica okvare živčnih celic, ki jo povzroči sam virus. Bolezenski znaki te oblike pasje kuge so dokaj različni. V nekaterih primerih je prvi vidni znak trzanje posameznih mišic ali skupine mišic na glavi in okončinah, redko drugod po telesu. Živali brez pravega vzroka lajajo oziroma cvilijo in kažejo boječnost — pa tudi nepričakovano popadljivost. Hoja jim postane negotova in kmalu potem nastopijo hromitve ter ohromitve. Po nekaj dneh trajajoči boleznij se navadno žival zaduši zaradi ohromitve — paralize dihalnih mišic in trebušne prepone.

Včasih se živčna oblika prične s hudimi krči, ki zajamejo vse telo in spominjajo na božjastne napade. Živali se iz ust penijo, težko dihaajo, vča-

Gnojni izcedek iz oči in nosa za kugo bolnega setra

sih tulijo. Navadno nekaj dni pozneje med napadom krčev poginejo.

Najbolj zahrbtna je živčna oblika kuge, ki se prične nekaj tednov ali mesecev po preboleli kataralni ali želodčno-črevesni obliki, tedaj, ko je žival že navidezno popolnoma zdrava, živahna in ješča. Nenadoma se pojavi negotova hoja, žival med hojo zanaša, čez dva, tri dni v zadnjem delu telesa ohromi. Ves čas je tek po hrani nespremenjen. Žival se na sprednje noge še vedno opira, celo hodi, zadnji del telesa pa kot odmrl vleče za seboj. Telesna temperatura se le za spoznanje zviša. Blato in vodo taka žival odvaja podse, zato je videti umazana in uboga. Bolezen se lahko v tej obliki vleče tedne in mesece, do popolne izčrpanosti. Izgledi za ozdravitev so minimalni.

Bolezniški znaki pasje kuge se med potekom bolezni dokaj pogosto med seboj prepletajo, zato je včasih težko govoriti o tej ali oni obliki kuge. Prav tako je težko predvideti nadaljnji potek in še teže izid bolezni, torej usodo živali. Oboje je v dobri meri odvisno od pravočasnega in pravilnega zdravljenja, kakor tudi od nege živali.

Pasjo kugo najuspešneje zdravimo v prvih dneh bolezni (virusna stopnja) s hiperimunim serumom, ki so ga pred kratkim začeli izdelovati tudi pri nas. Na žalost, kakor že omenjeno, tedaj največkrat spregledamo prve znake bolezni.

V nadaljnjem poteku, kadar se pojavijo komplikacije, vnetje sluznic, živali najuspešneje pomagamo s širokospektralnimi antibiotiki, sulfonamidi, vitamini (B in C) in drugimi zdravili. Ne-

ješče živali hranimo z umetno hrano (20 % raztopino grozdnega sladkorja v žilo). Obseg in način zdravljenja naj predpiše veterinar.

Nobene skrbi s pasjo kugo nima le tisti rejec, ki poskrbi vsako leto za cepljenje svojega psa z ustreznim cepivom. Pse cepimo že od 3. meseca starosti naprej. Enako mlade kot stare. Zanesljivo cepivo proizvajata firmi Behring »SHL« (nemška) in Candur »CEL« (italijanska). Cepivu je priložena sterilno zavita injekcijska brizga, za enkratno uporabo. Obe navedeni firmi proizvajata cepivo — vakcino, ki obvaruje pse ne le pred pasjo kugo, marveč tudi pred kužnim hepatitisom in leptospirozo. Med lanskoletnim izbruhom pasje kuge se domača vakcina ni izkazala kot povsem zanesljiva. Proizvajalec cepiva svetuje v priloženih navodilih, da cepimo le zdrave pse, v dobri kondiciji in brez črevesnih zajedalcev. V nasprotnem primeru je lahko učinkovitost cepiva slabša, nezanesljiva. Imuniteta (zaščita telesa) nastopi približno 6. ali 7. dan po injekciji in traja eno leto. Če pse cepimo v inkubaciji, tj. v času, ko so že okuženi, a še ne kažejo vidnih znamenj bolezni, bodo kljub cepljenju zboleli. Zato je priporočljivo preprečevati vsak nepotreben stik med psi pred cepljenjem in seveda tudi prvih 7 dni po njem.

Če zasumimo, da se je pes pred cepljenjem okužil, ga zaščitimo s serumom, kasneje pa ga še cepimo z vakcino.

V primeru, da nam pes pogine in si želimo takoj nabaviti drugega, mora biti ta cepljen proti kugi vsaj teden dni pred tem, ko ga pripeljemo na prostor prejšnjega. Kužne kali (virusi) se v prostorih lahko zadržijo tudi več mesecev, zato je najbolje, da jih razkužimo z lugom.

Omenimo naj, da zaščitno cepljenje proti pasji kugi žal ni zakonsko obvezno, kakor je proti steklini. Zato je ta bolezen še vedno razširjena med našimi štirinožnimi prijatelji in prizadene marsikaterega rejca in ljubitelja psov.

Foto R. Čenčič

LOVAČKO RIBARSKI VJESNIK

BROJ 3-4

ZAGREB

OŽUJAK-TRAVANJ 1947

SADRŽAJ

Dr. D. Andrejač
Vabimo ljube izven
vse
Čredilica
Paul de Brucko Dregalič
in njegovim
Imen & Taragonja
Imen i taraj
Zbirka Bravčak
Slovene strela
N. Radošević
Lov na vjetro
Ing. I. Čučević
Vrsta u savremenom govoru
Bosne
Ing. P. Dregalič
Zalje (obskurno)
Mladen Repušić
Sposoba kod divljaci
Pavle Čuč
Čaklo se ne može lovit
ovamo
Što je uručeno da se spasi
divljači od pojilosti?
Nikola Babićević
Za oružje, sredstva i streljivo
hrvatskog lovca
Mladen Radošević
Mladost i lov
P. Radošević
Zapovjednik
Dr. D. Andrejač
Kako diti u lovu na vjetro
N. Radošević
Kako se loviti na vjetro
na vjetro
Zapovjednik
KINEROGRAFIJA
Dr. D. Andrejač
O organiziranju lovstva
u Hrvatskoj
REPUBLIKA HRVATSKA
LOVAČKI VJESNIK
Čaklo se loviti na vjetro
na vjetro, v. Zbirka

Iz življenja jelenjadi

Marijan Koritnik

V bistvu je jelenjad v mnogih življenjskih navadah zelo podobna srnjadi. Tudi razširjenost jelenjadi gre na mnogih področjih vzporedno s srnjadno, čeprav je znano, da se sorodnika v svojem okolišu ne trpita. V čutnih organih jelenjad prekaša srnjad, saj je jelenjad tako plaha, opreznost in čuječa, da se ji je težje približati kakor katerikoli divjadi. Radovednosti, ki je značilna posebno za gamse, jelenjad ne kaže. Pač pa je družljiva in se rada zbira v večje trope, zlasti jeseni po ruku. Jelenji trop večkrat predstavlja neko kolektivno življenje s svojimi zakonitostmi. Ta skupnost ima košuto — vodnico, ki kot predstraža varuje trop pred morebitno nevarnostjo. Če zapazi nenavaden predmet ali človeka, se mu pazljivo približuje in udarja s sprednjima nogama ob tla. Če v predmetu zasluti nevarnost, se spusti v beg in za njo ves trop. Čeprav je jelenjad družljiva, podobno kakor srnjad, postane ob času parjenja uporna in drzna, zlasti jeleni, ki se v svoji bojevitosti ne strašijo nobene nevarnosti. Tekmeci se v svojem prvobitnem nagonu med seboj bore na življenje in smrt za samico. V takih okoliščinah postanejo nevarni, celo človeku in domačim živalim. Jelen zlasti rad napade psa in mu kar ugaja, če more nadenj s svojim močnim rogovjem. Celu košuta se brani z udarci sprednjih nog, v sili tudi napada. Jelen nerad zapušča svoja rastišča, glasno ruka in jezno beči, da odmeva po gozdu, košuta se nežno oglašča, teleta mekajo. Jelenja mladina je igriva in si v stiski medsebojno pomaga. Nasprotno pa pri paši ni obzirna. Jelenjad zlasti ljubi vodo, izvrstno in vztrajno plava, rada se kaluži v mlakah in blatu. Nobeni divjadi ni voda kot življenjski pogoj tako potrebna (podobno divjim prašičem) kakor jelenjadi, pa naj bodo tekoča voda ali kaluže. V nekaterih višinskih loviščih skušamo zadržati to divjad z umetnimi kalužami in močvirji. Čeprav je jelenjad pretežno nočna žival, se rada giblje tudi v jutranjih urah in celo podnevi. Lovcem je znano, da je jelenjad nomadska divjad, ki se rada seli na velike daljave, a se ob času ruka in parjenja vrača v svoja stanišča. Jelen je v svojem nomadstvu (selitvenosti) zmožen, da preplava reke in premaga mnoge zapreke. Nasprotno v vročih poletnih dneh pred pojativijo rad lenari pod varnimi obršami drevja, sit in dobro rejen. Jelenjad, moramo priznati, dela dosti škode, zlasti na žitnih poljih, posebno v ovsu, kamor hodi ponoči.

Iztrebki so značilni bobi, navadno v kupčkih, večji in podobni srnjim. Jelenov sled je bolj zaokrožen kakor košutin, ki je ožji, bolj šilast

Pomembni obletnici hrvatske lovsko-izdajateljske dejavnosti

Lovska zveza Hrvatske je 7. maja letos proslavila dva izredna jubileja: 75-letnico neprekinjenega izhajanja svojega mesečnika »Lovački vjesnik«, enega najstarejših lovskih listov v Evropi in 20-letnico svojega založniškega oddelka »Lovačka knjiga«.

V preteklih 75 letih je bilo na 48 928 straneh lista »Lovački vjesnik« objavljenih 3058 avtorskih pol teksta v več ko 7 milijonih izvodov.

V 20 letih svojega delovanja je »Lovačka knjiga« objavila 59 knjig v 183 980 izvodih, objavljena snov pa obsega 749 avtorskih pol.

Velja pripomniti, da za vse to izdajateljsko delo lovsko organizacija Hrvatske ni iskala in ne prejela niti dinarja pomoči; vse to je bilo financirano s sredstvi lovcev.

Ob teh dveh jubilejih je predsednik Lovske zveze Hrvatske Karel Mrazović-Gašpar odlikoval 86 zaslužnih sodelavcev »Lovačkega vjesnika« in »Lovačke knjige« z lovskimi odlikovanji.

S.

Ob pomembnih jubilejih Lovske zveze Hrvatske iskrene bratske čestitke in še mnogo nadaljnjih uspehov! Lovska zveza Slovenije.

in prsta sta med seboj bolj razkročena. Jelenjad lupi smrekovo, jelševo in vrbovo lubje, ko je muževno, pozimi pa lubje gloda in se zobje poznajo na deblu. Jelenjad rada liže slane predmete in rada obiskuje vode, ki imajo več mineralnih snovi — slanice.

Zgradba telesa

Prvi vtis, ki ga dobi lovec, ko ugleda jelena v naravi, je več ko močan, naravnost mogočen. Jelen je izredno krepak, okreten in skladno zgrajen, stasit, eleganten; vsa njegova postava kaže uravnovešeno skladnost. Izgleda, da je telo nekoliko naprej nagnjeno, a potem znova dvignjeno. Glava je sorazmerno majhna, vitka in s staranjem postaja polnejša ter s tem krajša in debelejša. Oči so živahne, kostanje rjave, na videz predirljive. Uhlja sta dolga za pol dol-

žine glave, ki se proti vrhu nekoliko zožita, znotraj porasla z gosto dolgo dlako, ki ustrezno brani vstop tujim predmetom. Nad očmi na čelu pred uhljema sta nekoliko naprej nagnjena čelna nastavka-rožnici. S staranjem jelena se rožnici debelita in z odpadanjem rogov krajšata, tako da končno strčita le malo nad čelno kostjo. Tudi vrat postaja s starostjo krepkejši; lovci po moči vratu in grivi ocenjujejo jelena na starost. Noge izgledajo v primerjavi s telesom tanke in šibke, a so jekleno kitaste in mišičaste, sicer bi ne mogle nositi take teže in prenesti tolikšnih naporov. Noge se končujejo v roženih parkljih, po katerih se vse take živali imenujejo parkljarji. Rep jelenjadi je za polovico krajši od uhljev, valjast in odlakan. Kadar je jelenjad mirna, drži rep ob telesu, v nevarnosti pa z njim opleta. Za obrambo pred muhami pa je rep prekratek. Barva jelenjadi je različna, ne zgolj po letnih časih, marveč po spolu, starosti in delih telesa. Barva jelenjadi je odvisna tudi od okolja, kjer živi (mimikrija), svetla, temna jelenjad. Zobna oznaka (formula) je

$$\frac{3.3.0.(1)-0-(1).3.3.}{3.3.0-8-0.3.3.} = 34 \text{ zob}$$

Razširjenost

Življenje jelenjadi je odvisno od mnogih pogojev, od katerih sta prostor in mir najvažnejša. V Evropi se je jelenjad največ obdržala v večjih porečjih, okoli Donave, Drave, Save, v osrednjih gozdnih masivih Madžarske, Romunije, Čehoslovaške, Jugoslavije, Avstrije, Nemčije, proti severu v močvirnih področjih Poljske, vsega Baltika, razen nekaterih predelov Litve. Severna meja se v glavnem sklada s prenehanjem listnatega gozda in kjer nastaja debela snežna odeja. Proti severu je najdlje prišla na zahodne dele Skandinavije, na Dansko (obore) in na Škotsko. Južna Anglija nima jelenjadi, Holandija, Francija, Švica malo, kakor tudi Bolgarija.

Zemljepisne rase jelenjadi*

Jelena (*Cervus-elaphus*) lahko razdelimo (po Ellermanu) na sledeče rase:

a) švedski jelen	— <i>C. elaphus</i> — L.
b) norveški	— <i>C. atlanticus</i> — L.
c) škotski	— <i>C. scoticus</i>
č) španski	— <i>C. hispanicus</i>
d) atlantski	— <i>C. barbarus</i>
e) otoški	— <i>C. corsinianus</i>
f) srednjeevropski	— <i>C. hippelaphus</i>
g) kavkaški	— <i>C. maral</i>

Jeleni marali žive v 12 variacijah. Zanimiv za nas je kavkaški maral, ki živi v hribskih gozdovih vsega Kavkaza in poplavnih pokrajinah Dagestana. Plah je in bojzljiv, sicer pa živi podobno kakor naš jelen. Tudi ta, kakor naš, zgubi rogove zgodaj spomladi, navadno na istem kraju. Odpade najprej en rog, a kmalu za tem še drugi, posebno težki rogovi, medtem ko lažji odpadajo v večjih časovnih presledkih.

Parjenje in legla

Brž ko jelenom odpadejo v februarju in marcu rogovi, prično takoj rasti novi, kar traja okoli 120 dni. Do ruka so rogovi dorasli in dozoreli, jeleni so v polni svoji moči. Tedaj se v tropih javljata nemir in gibanje, med jeleni pa boji za košute.

Nekateri menijo, da se paritveni nagon zbudi najprej pri jelenih, ki iščejo košute in jih zganjajo na rukališče, kjer jim z rukanjem vzbude spolni nagon. Drugi mislijo, da košute določajo pojatev, ko puščajo iz spolovil paritveni dah, medtem ko so jeleni vedno pripravljene za paritev. Po plemenu gre jelenjad v avgustu, sep-

* V Evropi, Aziji, Afriki in Ameriki živi po H. W. Smoliku 26 podvrst navadnega jelena (*C. elaphus*).

V ruku

tembru, oktobru, v nižinah prej, v hribih pozneje. Jelen je poligamen in ne pusti nobene košute od tropa in nobenega tekmeča k tropu. Neubogljive košute strahuje z udarci rogov. Jelen drži trop okoli sebe, dokler ne oplodi vseh košut, ki se ne pojavijo vse hkrati. Zadnje so pojave mlade košute-junice. Preden jelen košuto zaskoči, jo goni v krogu, medtem se košuta često umakne od tropa. Svojega rukališča oziroma rastišča jelen brez boja, če ni premagan, ne zapusti. Potek in čas parjenja je precej odvisen od vremenskih razmer.

Košuta se oteli po 33–34 tednih. V maju ali juniju ima mladiča, navadno enega, redko dva. Za poleženje se odstrani od tropa v zatišen kraj. Ko

Foto inž. J. Černač

je tele rojeno, ga košuta obliže, osuši in mladič takoj stopi na noge. Košuta je skrbna mati, svoje tele opominja in brani pred vsako nevarnostjo ter ga kliče, če se oddalji. Lisico ali psa v bližini mladiča skuša zadeti z udarcem izprožene sprednje noge.

Določanje starosti

V prosti naravi je zelo težko ugotoviti starost jelenjadi, posebno jelenovo. Način življenja, zunanost živali, vedenje in obnašanje so tako različno podvrženi vremenskim vplivom, okolici, letnemu času, podedovanim lastnostim in stalnim spremembam, da praktičen lovec pa tudi gojitelj nimata sigurnih opornih točk, ki bi jima mogle pomagati pri ugotavljanju starosti. Opora za ocenitev starosti nam je zunanost, oblika, deloma barva, vedenje in obnašanje živali, kar je že zaradi starosti in vzrasti zelo različno, ter stopnjevanje in razvoj rogovja. Pri tem pomaga pri uplenjeni jelenjadi tudi zobovje. Starost jelenjadi se giblje do okoli 20 let, za težo pa so odločilni razni pogoji: spol, starost, življenjski okoliš, prehrana, letni čas (pred in po ruku) itd. V izrednih življenjskih pogojih more jelen doseči tudi do 300 kg teže.

H koncu pripominjam:

- da imamo v Jugoslaviji velike možnosti za gojenje in razširjanje jelenjadi,
- da moremo s pravilno vzgojo in nego, solnicami in podobnim biti v prihodnosti konkurent vsem deželam in obdržati prvaštvo v jelenjih trofejah,
- da moremo s pravilnim odnosom med gozdni gospodarstvi in upravitelji lovišč doseči največ.

Pravilna prehrana psov

S. K.

Teh vrstic nisem zapisal za tiste, ki neupravičeno nosijo naziv lovec, pa bi jim lovske družine zaradi nečloveškega ravnanja in slabega hranjenja psov že zdavnaj morale pokazati vrata. Članek sem napisal za one, ki zaradi nevednosti, lagodnosti ali napačne ljubezni do živali grešijo pri prehrani lovskih psov.

Navadno dobijo psi ostanke hrane z naše mize ali bližnje gostilne, pa tudi dobrodušni sosedi mislijo nanje in jim mečejo preko plotov vse, od postanega krompirja pa do svinjskih kosti. Tam, kjer je pes nezaželen privesek pri hiši in ga ne

mara hišna gospodinja, je še slabše. Zadovoljiti se mora s pomijami, češ če so dobre za svinje, bodo tudi za psa. Omenim naj še drugo skrajnost. Pretirana ljubezen do živali, posebno tam, kjer ni otrok, ima navadno za posledico tudi napačno prehrano. Čokolada, bonboni, keksi, palačinke in celo torta niso hrana za psa.

Pes je mesojeda žival z intenzivno prebavo. Če pogledamo njegovo zobovje, vidimo, da ni primerno za rastlinsko hrano. Želodec in črevesje sta ustvarjena tako, da lahko prebavita večje količine živalske beljakovine naenkrat, nato pa preneseta tudi daljši post. Če opazujemo daljne sorodnike psa – volka, lisico, šakala – vidimo, da pri svojem plenu požro najprej čreva in želodec z vsebino, potem šele meso in kosti. Vsebina želodca in črevesja je rastlinskega izvora. Na ta način si zveri priskrbe rastlinsko hrano, ki je že delno predelana od prebavnih sokov. Če takšne hrane ne dobe, zbole tudi divje živeči kanidi.

Kakšne so posledice napačne prehrane? Najbolj so škodljivi ostanki začinjenih jedi. Začimbe, kakor sol, poper, paprika in druge, močno dražijo ledvice in lahko povzročijo ob dodatnem prehladu akutno in pri opustitvi zdravljenja celo kronično vnetje ledvic. Preobilno hranjenje z ogljikovimi hidrati (kruh, močnate jedi, sladkor) in maščobami povzroča pretirano debeljenje, tvorbo organskih kislin v gobcu in s tem paradentozo in močan pojav zobnega kamna, kar zaznamo po ostrem smradu iz gobca.

Pretirano krmljenje s kostmi, predvsem s trdimi svinjskimi in govejimi, povzroča močno zaprtje ter kronično vnetje žlez v danki. Če se psi vozijo po zadnjici, niso temu vedno vzrok črevesni zajedavci, temveč srbenje analnih žlez. Izločanje trdih iztrebkov, ki jih psi dobe zaradi uživanja prevelike količine neprimernih kosti, povzroča psom velike težave. Močno zaprtje lahko, če ni pravočasne veterinarske pomoči, povzroči pogin živali. Kostni lahko tudi zaradi svoje oblike poškodujejo požiralnik ali črevo živali, za to so predvsem nevarne votle kurje, svinjske ali goveje kosti.

Predebili psi so močno podvrženi ekcemom, poleg tega pa so tudi neodporni proti povzročiteljem raznih vrst garij. Zanimivo je, da je tudi njihova dlaka motna, brez leska ter polna prahu in prhljaja. Neprijeten smrad, ki ga širijo takšni psi, je znak, da niso zdravi. Pravilno hranjen pes, ki se tudi dosti giblje v naravi, izgleda kljub skromni negi vedno čist in zdrav.

Za psa kot mesojedo žival je glavna hrana meso, ki vsebuje lahko prebavljivo beljakovino, aminokislino, mišični sladkor in vitamine. Seveda ne uporabljamo za prehrano psov najboljše govedine. Zelo primerno in razmeroma poceni je konjsko meso, nadalje drobovina, kot so jetra, ledvice, vranica, srce, pljuča in želodec. Hrustanec iz uhljev, požiralnik oz. hrustančasti sapnik

Foto M. Dobravec

Dober tek, koker španjelčki!

niso kaj prida hrana in ne vsebujejo dosti beljakovin. Zdravo meso krmimo surovo, sumljivo meso pa prevremo, zaradi česar pa izgubi nekoliko na vrednosti. Lovcem se nudi večkrat priložnost, da dobe divjad, ki je poginila zaradi padca, plazu, prometne nesreče ali pa je tako poškodovana, da ni primerna za človeško prehrano. To je odlična hrana za pse. Na lovu ne zamudimo priložnosti, da pri iztrebljenju srnjadi, jelenjadi ali gamsov vzamemo želodec, ga površno operemo, razrežemo in svežega pokrmimo psu. Težko bomo našli bolj zdravo hrano zanj. Psom, ki so debili in zavaljeni ter se malo gibljejo, ne krmimo mastnega mesa. Od kosti krmimo samo telečje, ki vsebujejo vse, kar rabi pasji organizem predvsem v mladosti; beljakovine, malo maščobe, lecitin, veliko kalcija, fosforja in drugih sestavin.

Kot dodatek h glavni hrani pridejo v poštev krmila rastlinskega izvora. Vsebujejo celulozo,

Istrijančki so se najedli

Foto V. Rižoja

Foto S. Kovač

Pravilno hranjen brak-jazbečar je v dobri kondiciji

ogljikove hidrate, predvsem škrob, poleg tega pa tudi beljakovine in vitamine. Na prvem mestu so ovseni kosmiči, ki jih lahko dodamo hrani surove ali kuhane. Primerna hrana so še koruzni in pšenični zdrob, zdrobljeni riž, ješprenj in razne testenine, ki ne smejo biti slane.

In končno je prav, da omenim še dodatke k hrani, ki si jih v naravi živeči mesojedi najdejo sami, mi pa jih moramo psom dodajati. Pri psih ki trpe na prebavnih motnjah, se kot zdravila poslužimo pivarskega kvasa, ki poleg raznih fermentov in encimov vsebuje B vitamine v naravni sestavini. Ta kvas večina psov rada sama uživa, mešanje med hrano ni priporočljivo, ker lahko v hrani izzove vrenje. Če psi odklanjajo kvas, ga razredčimo z vodo in zlijemo v gobec. Izredno dober vpliv na želodec in črevesje ima laneno seme, ki vsebuje tudi vitamine A, D in E. Laneno seme zmeljemo in ga potrosimo po hrani. V hrano večkrat naribamo surovo korenje, ki vsebuje karotin, ki se v jetrih nato pretvori v vitamin A. Čisti vitamin A je tudi v maslu, ribjem olju in jajčnem rumenjaku. Pomanjkanje vitamina A povzroča prenehanje rasti, izgubo na teži in izgubo odpornosti proti nalezljivim boleznim. Tudi motnje v nosečnosti, splavi in nerazviti zarodki so posledica pomanjkanja vitamina A.

Vitamine B v naravni sestavi vsebuje pivarski kvas, zato jih ne bom posebej omenjal.

Vitamin C je izredno občutljiv in ga s kuhanjem hitro uničimo. Zato ga psom lahko dajemo le s svežo zelenjavo, sadeži in semenih, precej pa ga je tudi v jetrih rastlinojedcev.

Vitamin D je v ribjem olju, maslu in jajcih. Pomanjkanje tega vitamina povzroča rahitis. Za aktiviranje vitamina D je potrebno sonce oz. ultravioletni žarki, kar moramo upoštevati zlasti pri mladih psih, ki jih vzrejamo jeseni in pozimi. Vitamin E vpliva na plodnost; važen je tudi za zdravljenje kožnih obolenj. Nahaja se v maslu,

svinjski masti, pšeničnih klicah ter lanenem semenu. Pri krmljenju psov bomo torej običajni hrani dodajali tudi nastrgano surovo korenje, čebulo, jabolka ali drugo sadje, ki je pri roki. Hrani dodamo tu in tam tudi jedilno žlico na drobno zrezanega peteršilja ali zelene. V zelenjavnih trgovinah dobimo včasih poceni prezrele, tu in tam že nagnite banane. Takšnih priložnosti ne zamudimo.

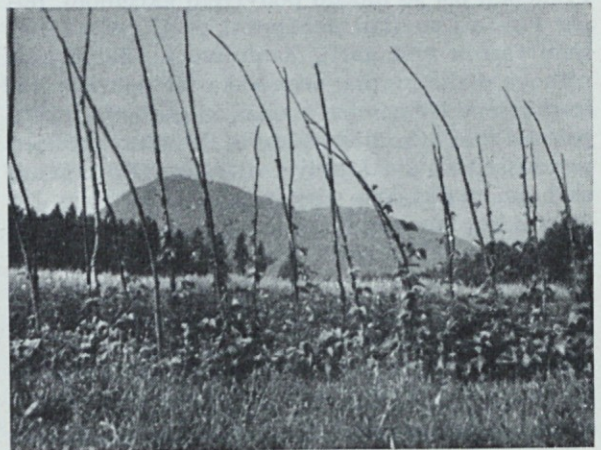
Velika napaka pri prehrani psov je enoličnost. Če bi mi sami nekajkrat zaporedoma uživali isto jed, bi se želodec kaj kmalu uprl in pomagali bi si z brinjevcem. Naši ubogi psi pa si sami pomagajo na ta način, da jedo travo in nato povračajo. To je opozorilo, da z njihovo prebavo nekaj ni v redu.

Za primer naj navedem pravilno prehrano srednje velikega psa (goniča). Krmimo ga enkrat dnevno in to zvečer, da žival svoj obrok v miru prebavi. Tedenski jedilnik naj bi bil sledeč:

1. $\frac{1}{4}$ kg konjskega mesa; surovo in sveže zrežemo na drobno in premešamo z 10 dkg surovih ovsenih kosmičev in s surovim nastrganim korenjem.
2. $\frac{1}{4}$ kg konjskega mesa na kratko zavremo, dodamo 10 dkg kuhanih ovsenih kosmičev in nekoliko telečjih kosti.
3. postni dan.
4. $\frac{1}{4}$ kg drobovine, surove, zrezane na drobno, 20 dkg koruznih žgancev, 1 jedilno žlico na drobno zrezanega peteršilja.
5. $\frac{1}{4}$ kg drobovine, kuhane, v juhi zakuhan koruzni zdrob, naribano jabolko.
6. Telečja kostna juha, v juhi zakuhan pšenični zdrob, $\frac{1}{4}$ kg surovega, površno opranega telečjega želodca.
7. Prekuhan telečje kosti od prejšnjega dne in 10–20 dkg surovih telečjih kosti.

Če smo članek pazljivo prebrali, bomo z malo domiselnosti in iznajdljivosti nudili v bodoče našim zvestim štirinožnim prijateljem pestro, predvsem pa zdravo hrano.

Foto Vl. Pleničar

Kragulja družina

Ivan Drobne

Veter se je kdaj pa kdaj poigral z drobnimi listi, ki še niso dobili prave barve; bili so še prosojni. Skoznje je prodirala mlečno zelena svetloba kakor skozi kopreno. Tudi podrast v gozdu je bila posuta s takimi zelenimi biseri.

V krošnjah visokih dreves so gnezdile vrane in šoje, skobci pa so si poiskali mlade, vitke smreke, kjer je varneje.

Lovec se je tiho premikal od drevesa do drevesa in se oziral po krošnjah. Iskal je gnezda. Vendar ga je najbolj mikalo korito, kjer so včasih gnezdili kragulji. To ozko dolino deli majhen potok, ki ob deževju močno naraste, da je človeku treba poiskati čezenj drugo, daljšo pot. Levi breg je poraščen z orjaškimi bukvami; tu je domovanje »jastrebov«. Zaradi tega je tudi dobil ime Jastrebnica. Tja je vleklo lovca. Opazoval je drevesa, da bi morebiti le kje opazil veliko, iz suhih vej spleteno gnezdo, iz katerega bo komaj opazno molel rep ali krivokljuna glava. Prišel je k stari bukvi, kjer je pred leti uplenil zadnjo roparsko družino. Gnezdo je samevalo sredi mogočnih rogovil. Bilo je prazno in razpadalo je. Toda bukev je govorila, da je na njej pred leti dvoje ptic ustvarilo topel dom neblogljenim mladičem. Skorja je bila vsa hrpava in razbrzdana od ostrog, s katerimi se je lovec vzpenjal po golem deblu, dober meter od tal pa je bil z nožem vrezan datum 20. V. 1962. Takrat je na tej bukvi zadnjič gnezdila mogočna ptica; tistega zgodnjega jutra, ko je nesla v krempljih zajčka, je omahnila s strto perutjo, še preden je dosegla gnezdo. Mladiča sta se potuhnila, a se čez čas zopet pokazala na robu gnezda. Tudi njima lovec ni prizanesel. Tega se je še vedno dobro spominjal.

Letos je tu tako pusto. Le vrana je letela nad gozdom in se izgubila nekje v daljavi. Do tistega usodnega dne je ta del gozda pomenil zanj košček sreče in zadovoljstva. Sem se je zatekal, kadar je hotel biti sam. Mračen hlad, ki je vel iz korita, je vsakokrat blagodejno vplival nanj in skoraj vedno se je kje daleč ali pa čisto blizu oglasil tisti znani kiu-kiu. To se mu je zdelo tako skrivnostno in razburljivo, da je vsakokrat strmel v ponosno, ozkokrilo ptico, ki se je pokazala nad vrhovi visokih smrek, ali pa presekala dolino in sedla na nasprotni rob. Skozi daljnogled je videl njeno lepo perje in lesk njenih oči. Videl je njene ostre kremplje, ki se redko zastoj razklenejo, in močan kljun, ki vedno udari na pravo mesto. Kljub temu lovec ne sovraži teh ptic, saj ubijajo le zato, da žive.

Lovčevo premišljevanje je nenadoma pretrgal znani kiu-kiu in krhljanje. Vznemirjeno je po-

gledal navzgor po pobočju in le nekaj deset metrov više v gozdu je zagledal novo, večje gnezdo, nekaj streljajev stran pa je mirno sedel kragulj-samec. V lovčevi krvi se je nenadoma zbudilo nekaj sovražnega, čeprav je bil še pred nekaj trenutki povsem drugačen. Tih zahrbtnen pok iz malokalibrske puške je za trenutek vzvalovil ozračje. Krogla je siknila in predrla kragulju prsi ter odbrenčala med vejami. Ptica se je pognala kvišku, potem pa ji je glava klonila in brez moči je omahnila med mlado podrast. Vse se je zgodilo tako nenadno, zato je bilo lovčevo razburjenje toliko večje. A niti pomislil ni, da ne bi več streljal. Slej ko prej se pač vsako življenje konča, že prej pa se poraja novo. Eros-thanatos! Nenadoma so zopet završale peruti in samica se je prilepila na rob gnezda, da bi nahranila mladiča. Tedaj je drugič pritajen pok vsiljivo siknil in uničil življenjsko srečo. Sledil je še tretji, ki je zbil presenečenega mladiča, da je skoraj hkrati z materjo padel na tla. Toda bil je še živ. Našopiril se je in s perutnicami lovil ravnotežje, ko je nerodno capljal proti zajetnemu deblu. Lovec ga ni hotel loviti, saj je bil mladič itak obsojen na smrt. Toda roki sta mu drhteli, ko je dvigal puško. Počutil se je kakor žival v stiski, ko se ji bliža človek. Zajel je sapo in zopet pomeril. Mladič se je mrtev prilepil k tlom. Pobil je roparice brez posebnega napora; stara dva, ko je njuna opreznost otopela od gona po ohranitvi vrste, in mladiča, ko belega mahu še ni zamenjal s perjem. Se lovec res lahko ponaša s takim strelom in lovom? Drugačen občutek imaš, vreden pravega lovca, če sklatiš letečega kragulja nad jesenskim poljem, ko se kosata lovčeva spretnost in tehnika njegove puške z brzino ujedinih peruti. Morda imajo le prav v deželah, kjer so zaščitili tudi kragulja, zlasti v času gnezdenja? Iz lovsko etičnega ozira vsekakor! Sedaj se je lovec zavedal, da bosta zopet zavela samota in hlad nad koritom. Morda ne bo več dočakal, da bi se zopet v njem naselili ti veliki ptiči. Na tihem pa je še tlelo upanje, da se bo le še soteska razživela, da bo nevarna senca zopet krožila nad gozdovi in jasami. Takrat jih bo res pustil, da odrastejo.

Zapiski iz lovske koč

IV.

Vest

Janko Perat

*O, zlati večerni oblaki,
bleščeči v grmadah zlato rumenih,
kakor da vpijate
vase somrak,
kakor da ugašate
goreče zlato.*

S. Kosovel »O, zlati večerni oblaki«

Kako muhasta, samosvoja in vztrajna je človekova vest! Popolnoma neodvisno od nas samih, našega razuma sodi naša dejanja, pravična, nepravična, etična ali neetična. Sebi ali komurkoli drugemu lahko opravičujemo svoja dejanja z besedami, toda pred lastno vestjo ni opravičila. Kadar vest izreče sodbo, ni priziva.

Toda to, kar se nam upira, je nesposobnost vesti, da bi imela za naša dejanja merila. Vest nas včasih preganja za dejanja, ki so po svojih posledicah skoraj brez pomena. Pri drugih, morda težjih, pa je še kar strpna, kot bi zatisnila eno oko, češ, ubogo človeče, saj imaš že brez mene preveč sitnosti, čemu bi ti jih še jaz povzročala. Nekateri svetujejo, da se je dobro izpovedati nekomu, ki te razume, če te vest le preveč preganja. Baje to pomaga. Meni tudi to ni pomagalo, niti potem ne, ko sem svojo zgodbo izpovedal mnogim, ne samo enemu. Kljub temu se mi vest še vedno oglašča z bolečino, ki je vselej podobna sunku z nožem v srce, kadar ...

Zato sem sklenil napisati to zgodbo.

Bil je vroč in soparen poletni dan. Že navsezgodaj sem bil v gozdu. Ta dan sem namenil preživeti pod visokim, zelenim baldahinom prostраниh bukev, v gozdu pod ostenji Rdečega roba. Upal sem, da bom s tem ubežal soparici, ki se je obetala in da bo v gozdu prijetno hladno. Pa ni bilo. Že zjutraj navsezgodaj, še preden je sonce obsijalo svet tam naokoli, sem se začel znojiti. Na vso srečo je lov na srnjaka na klic eden izmed najlagodnejših lovov, zelo primeren za vroče, pasje dni, ko se v človeka vseli lenoba. Sedeš na primernem kraju, malo počakaš, da se okolica umiri, potem malo popiskaš, in če se pivkanje izkaže neučinkovito ter si dovolj spreten v poustvarjanju teh zvokov ljubezni in ljubosumja, lahko poskusiš še kako drugo vižo. Če zopet ni nič, se počasi dvigneš in greš naprej, na drug primernejši kraj, sedeš in zopet ponoviš vso skladbo.

Če kmalu dobiš odziv na svoj klic, je tak lov sila mikaven. Če čutiš, da je srnjak nekje blizu in da se bliža previdno ter z nezaupanjem, preživiš čudovite, napete trenutke upanja in pričakovanja. Še bolj ti pa v zadovoljstvu zaigra lovsko srce, če dvigneš srnjaka, da pridivja v besnem ljubosumju in se vse lomi pred njim. Lep uspeh je že, če takole v enem jutru privabiš tri ali več srnjakov. Če se ti je lovska sreča količkaj nasmehnila, potem nujno pozabiš na marsikatero tegobo in ugotoviš, da življenje niti ni tako težko, kot si domišljaš. O uplenitvi srnjaka niti ne govorim. To je že drugo vprašanje, saj za uplenitev veljajo posebna pravila. In končno, mar strel ne pomeni poslednjega, zaključenega dela lova, ki ni vedno najlepši.

Vse drugače pa je, če se te prime smola. Zgodi se, da v gozdu, kjer veš, da biva vse polno srnjadi, ne najdeš odziva. Včasih izgleda, da je gozd izumrl. Lahko muziciraš še tako vabljivo in zapeljivo, lahko se trudiš, kolikor hočeš, srnjaka ne boš dvignil. Včasih se niti šoji ne zljubi, da bi prišla poizvedovat, ali da bi se vsaj obregnila ob lovca.

Tri, štiri ure takega lova še nekako preneseš, potem pa ti začne vse skupaj nekam presedati; lovska vnema popušča kot glasbeniku, kadar vidi, da avditorij zeha. Najbrž tudi srnjaki včasih zehajo in se požvižgajo na glasbo. S smolo se je začel tudi tisti dan. Zaman sem se trudil in čisto brezupno je vse skupaj izgledalo. Dan se je že potopil v leno, vroče popoldne, ne da bi priklical le enega samega srnjaka. Sonce je bilo tako težko, da ga niti krošnje dreves v gozdu niso mogle prestreči.

Vsega naveličan sem legel pod košato bukev na mah in zaspal. Sam ne vem, kako dolgo sem spal, toda ko sem se prebudil, se je razžarjeno sonce že omotično nagibalo k zatonu. In potem, ko sem si privoščil izdatno malico, sem bil spet razpoložen, da poskusim lovsko srečo.

Premaknil sem se nekoliko bolj proti vrhu. Na grebenu Slemenca, kjer se svet prelomi v soško kotlino, sem tik ob planinski poti izbral kraj poleg debelega bukovega štora.

Sedel sem in se zastrmel v velikanski polotok žarečih oblakov na zahodu, katerega krhki in bežni blišč mi je za kratek čas speljal misli na druga obzorja. Toda ne za dolgo. Samo toliko, kolikor je bilo potrebno, da je bilo pozabljeno vznemirjenje, ki ga je morda povzročil moj prihod med živalmi.

Potem sem zapiskal enkrat, zapiskal dvakrat, štirikrat in prisluhnil. Nič. Zopet sem prisluhnil in zopet nič. Zamaknil sem se v procesijo mravelj pod nogami in čez nekaj minut poskusil še enkrat. To pot se mi je zazdelo, da se je niže spodaj zganilo. Zapivkal sem še enkrat. Res! Skoke po suhem listju sem razločno čul. Torej moj prvi današnji uspeh, zato me je narahlo prevzemala lovska mrzlica. Hitro sem pripravil puško in se popravil, da bi bil v čim ugodnejšem položaju za strel. Še enkrat zapivkam in slišim, da se mi skoki bližajo. Zdaj zdaj se bo pojavil izza rdečega bezga srnjak ...

Puško sem držal pripravljeno na strel in oprezoval, toda namesto srnjaka, se je izza grma pojavil — pes. Eden izmed tistih kmečkih psov neizrazite pasme, ki jih je najti po vseh vaseh, kateri so v dolgih zaporednih križanjih za plovci podedovali vse tiste grde lastnosti, ki so pri psu najbolj nezaželene.

Tedaj sem bil še mlad in zelo vnet ter natančen pri izvrševanju dolžnosti, ki jih je lovska družina naložila lovcem. In mar ne spada tudi pokončevanje klatečih se psov med te moje dolžnosti? Poleg tega me je jezilo še to, da sem po celodnevem pivkanju privabil samo to ščene. Zato nisem nič več pomišljal, temveč umiril križec na pasjih plečih in sprožil.

Psiček je samo zastokal in se zvrnil pod stezo. Nisem pa še utegnil povestiti puške, ko je starčevsko zibajoče prihitel izza ovinka njegov go-

spodar. Mahal je s palico in na obrazu sem mu bral napor, ker mu izrabljeno srce ni dovoljevalo teči navkreber. Ko je zagledal mrtvega psa, se je ustavil, potem pa — kobacajoč po vseh štirih in stokajoč kakor žival, hitel navzdol k svojemu mrtvemu psu, kot bi bil tudi sam ranjen.

Obstal sem na mestu, v zadregi, kaj naj počnem. Najraje bi enostavno pobegnil, toda nekaj v moji notranjosti me ni pustilo. To bi bilo podlo. Neskončno sem se kesal prenačelnega strela, kajti spoznal sem, žal prepozno, komu sem ubil psa. V starčku sem spoznal samotarja, ki je že od prve svetovne vojne stalno prebival daleč od ljudi in njihovih bivališč, nekje na robu drevne meje, pod grebeni Krnskega gorstva. Preživljal se je s pobiranjem vojnega materiala, starega železja, svinca in medenine, ki ga je še vedno dosti tam okoli od prve svetovne vojne. Njegova bivališča, imel jih je več, so bila v bunkerjih, ki sta jih izkopali vojskujoči, nasprotni si armadi. Bivališča je razpaval glede na letni čas, ali pa kakor je bil razpoložen.

Nihče ni vedel natančno, kaj ga je gnalo, da se je umaknil v samoto. Znano je bilo sicer, da so bili pri hiši, kjer se je rodil, vsi nekoliko čudaški. Pravili so tudi, da je bil samotar ranjen v bojih pri Piavi. Ampak ljudje nimajo radi preprostih resnic. Raje verjamejo kaj neobičajnega. Tako so staremu samotarju pripisovali, da se je umaknil v samoto zaradi razočaranja v lju-bezni. Njegovo dekle je bilo menda najlepše v vasi. Toda moral je v vojsko za obrambo Avstrije in njenega cesarja, pa se mu je dekle spečalo z Italijani, medtem ko se je on bojeval proti njim le nekaj ur daleč v okopih Rdečega roba. Naj bo kakorkoli. Morda je resnica nekje v sredi. To ni niti pomembno. Hudo je, da sem prav njemu ustrelil psa. Njemu ne bi smel ubiti edinega živega bitja, ki mu je bilo zvesto in je delilo z njim življenje ter mu lajšalo samoto.

V zadregi in neodločen sem stopil k samotarju, ki je sedel na skali in držal v naročju svojega mrtvega psa. Stokal je v bolečini, da me je pretreslo v dno srca. Ni me opazil.

»Oprostite ...«

Dvignil je pogled, vendar sem čutil, da me ne zna spraviti v zvezo s svojo bolečino, kajti boljšal je vame in še naprej stokal.

»Oprostite! To, kar sem napravil, je pomota. Neskončno mi je žal ...«

To sem rekel zato, ker se nisem mogel spomniti drugih besed, ki bi izpolnile praznino, zevajočo med nama. Šele nato sem opazil, da je začel razumevati, zakaj sem stal pred njim. Videl sem, kako mu je pogled zdrsnil z mojega obraza na puško, potem zopet k mojim očem. In opazil sem, kako so njegove oči nenadoma postale očitajoče, obtožujoče.

»Ali morem na kak način popraviti grdo pomoto?«

Starec je polagoma vstal in se dvignil v vsej svoji sivi velikosti. Psiček mu je zdrsnil s kolen in se zakotalil po pobočju. Starec me je gledal in se zakotalil po pobočju. Starec me je gledal v oči; bil je velik in roke je sklenil k prošnji kot k molitvi. Iz ust se mu je izvila obtožujoča prošnja:

»Ubij me! Še mene ubij...«

Nisem ga mogel več poslušati, nisem ga mogel gledati, vsega velikega, izsušenega, blaznega. Planil sem navzdol skozi gozd in si z roko pokrivil usta, da tudi jaz ne bi stokal, kot je stokal on z mrtvim psičkom v naročju. Tekel sem stran od nesrečnega dogodka.

(Se nadaljuje)

Po lovskem svetu

Bolgarija – njena divjad in lovski turizem

Napisal za »Lovca« Ljubomir Dojčev, glavni urednik revije »Lov i ribolov« – Sofija
Iz bolgarščine prevedel B. Carevski

I.

Letos slavi bolgarska lovsko-ribiška zveza sedemdesetletnico svoje ustanovitve. V avgustu 1898 je bil v Sofiji prvi lovski kongres, ki je postavil temelje lovski organizaciji pri nas.

V skladu z zakonom o lovu in dolgoletno lovsko prakso ter tradicijo se divjad v naši deželi deli na dlakasto in pernato ter poleg tega še – na koristno in škodljivo. Koristna divjad se spet deli na koristno lovno divjad ter na koristno nelovno divjad.

Sicer pa ni divjadi, ki bi bila v celoti in brezpogojno koristna, in obratno. V določenih razmerah je koristna divjad včasih v večji ali manjši meri škodljiva tudi splošnojudskemu gospodarstvu.

Z ozirom na biološke posebnosti, gospodarski pomen in stopnjo koristnosti ter množičnosti obravnavamo pri nas koristno divjad – sesalce in ptice – kot lovno divjad, kot divjad, na katero je lov omejen, ter nelovno divjad.

Tipični gozdni prebivalec je *jelenjad*. Živi po visokih iglastih, listnatih in mešanih gozdovih. Na enoletne mladiče je lov prepovedan.

Jelen-damjek, z lopatastim rogovjem. Zaradi redkosti nima večjega gospodarskega pomena.

Srnjad je pri nas zelo razširjena. Lov na mladiče v prvem letu je prepovedan. Srnjad je koristna

divjad in ima važen lovsko-gospodarski pomen. Prebivalec Rile, Pirina, Rodopov in Stare planine je *gams*, na katerega je lov prepovedan zaradi njegove redkosti.

Četudi v določenih razmerah *zajec* včasih povzroča škodo gozdarstvu in poljedelstvu, ga štejemo za deloma koristno divjad. Dejansko je zajec pri nas osnovna lovna divjad, izredno velikega gospodarskega pomena.

Gorski lepotec je *divji petelin*. Prebiva po borovih in mešanih gozdovih Rile, Pirina, Rodopov in deloma Stare planine. Zaradi maloštevilnosti se lov nanj dopušča le s posebnim dovoljenjem. H koristni pernati divjadi prištevamo *jereba*, pri nas redko ptico, na katerega je lov prepovedan, ter *jerebico*, ki je zelo razširjena in izredno koristna za poljedelstvo. Lov nanjo je pod kontrolo in omejen. *Kotorna* živi predvsem v jugozahodnem delu naše dežele in južnih predelih Stare planine.

Zaradi okrepljenega umetnega gojenja se *fazan* (navadni in grivnjač) pri nas vedno bolj širi. Za poljedelstvo je koristen. Dovoljen je samo lov na peteline, in sicer ob posebnih pogojih.

Manjše in sorodne ptice, ki jih prištevamo med koristno pernato divjad, so: *prepelica*, *golobi* (grivar, duplar in skalni), *grlice*, *race*, *gosi* idr. Druge sesalce in ptiče, kot npr. medveda, divjega prašiča, volka, šakala, divjo mačko, lisico, vidro, kuno zlatico, belico, dihurja, jazbeca, kragulja, sivo vrano, srako in še nekatere druge ptice stalnice in selivke prištevamo k škodljivi divjadi, ki jo je dovoljeno loviti. Hkrati pa je lov nanjo lahko tudi omejen ali prepovedan (npr. na orle, medveda ipd.) zaradi redkosti.

Celotna površina za malo divjad pri nas je 9 139 700 ha. Na tej površini je za lov usposobljenih 2431 gospodarstev, 130 gospodarstev je določenih za odlov žive divjadi, 67 gospodarstev pa za inozemski lovski turizem; to so fazanerije ter poskusna in vzorna gospodarstva.

Gospodarski pomen koristne divjadi v naši državi je zelo velik. Razen mrtve divjadi, kož in lovskih trofej, izvažamo tudi živo, npr. zajce, jerebice in fazane, kar je našemu socialističnemu gospodarstvu določen vir tuje valute.

Jerebica, kotorna in fazan so zelo dragoceni pomočniki našemu poljedelstvu, ker uničujejo škodljive žuželke in plevel. Zaradi tega bolgarski lovci vedno bolj organizirano in vztrajno skrbijo za ohranitev in razmnoževanje koristne divjadi. Ta skrb je vsestranska in obstaja v zimskem krmljenju, v umetnem razmnoževanju in naseljevanju, v borbi s škodljivci, v reguliranem odstrelu, v zbiranju ogroženih jajc med košnjo in žetvijo in v umetni valitvi, v postavljanju zaklonov (remiz) na odprtih poljih itd.

K skrbi za ohranitev koristne divjadi prištevamo še ugotavljanje pomladnega staleža divjadi, po vsej državi, za vsa lovska gospodarstva, zlasti za zajca, jerebico in fazana.

Bolgarski lovci ne štedijo truda, časa in sredstev v skrbi za koristno dlakasto in pernato divjad.

II.

Naša lepo domovina je dežela z ugodno geografsko lego in s sorazmerno blagim podnebjem. Za zimsko obdobje je značilno, da ni velikih snežnih metežev in mraza. Zaradi tega so pri nas ugodni življenjski pogoji za divjad. Vendar se ne glede na to vedno bolj uveljavlja umetno gojenje, razmnoževanje in naseljevanje fazana, jerebice in kotorne. Tudi zajca uspešno umetno gojimo.

Bolgarska lovsko-ribiška zveza razpolaga s štiri dobro urejenimi fazanjimi farmami pri krajih Ruse, Jambol, Pazardžik in Pavlikeni.

Zaradi stalne skrbi za pravilno gospodarjenje in izkoriščanje divjadi je v zadnjih letih stalež male divjadi znatno porasel. Medtem ko smo spomladi 1962 ugotovili 623 000 zajcev, 825 000 jerebic, 140 000 kotorn in 17 000 fazanov, se je pri letošnjem spomladanskem štetju izkazalo, da imamo: 1 306 300 zajcev, tj. porast za 683 300; 1 516 200 jerebic — porast za 691 200; 266 500 kotorn — porast za 120 500; 78 000 fazanov — porast za 61 000. V zvezi s tem porastom — medtem ko je bilo 1963. 1. na primer dovoljeno upleniti 331 500 zajcev, 38 000 jerebic in kotorn, se je za zadnjo lovno sezono odstrel te vrste divjadi povečal: na 468 000 zajcev, tj. za 136 500 več, na 384 000 jerebic in kotorn, tj. za 346 000 več.

Inozemski turist-lovec lahko v Bolgariji lovi res s pravim užitkom čistokrvnega kolhijskega fazana, ki živi v gozdičih v porečju Tundže, v rajonu okrog Strandže-planine in v nekaterih krajih v Trakijski nižini in v južnih predelih dežele. Ta cenjena divjad je neštetočrat očarala tuje lovce, zlasti v državni fazaneriji in rezervatu »Dolna Topčija« pri mestu Elhovo.

Lovski gost lahko lovi fazane-grivnjače (z belim obročkom na vratu) v revirjih pri Ruse in Stari Zagori kakor tudi v revirju pri vasi Pravda, Trnovsko.

Lepi rezultati v dejavnosti bolgarske lovsko-ribiške zveze so doseženi tudi v umetnem gojenju trakijske in balkanske kotorne ter poljske jerebice. Postaje za gojenje le-teh so pri krajih Pavlikeni, Blagojevgrad, Pazardžik, Jambol, Haskovo in Gabrovo.

Od celotne površine za malo divjad (nad 9 milijonov ha) je 67 gospodarstev s skupno površino nad 150 000 ha, ki so določena za vzorna in poskusna lovišča ter za inozemski turistični lov. Naše lovsko gospodarstvo se razvija v korak s splošnimi tendencami razvoja vseh gospodarskih vej. To potrjuje tudi dejstvo, da je bolgarsko lovsko-ribiška zveza v zimi 1966/67 izvozila v tujino okrog 25 000 živih zajcev, okrog 7000 jerebic in 2000 fazanov. Naša divjad po pravici za-

Bolgarska lovca

vzema vidno mesto na mednarodnem trgu. Tako je na mednarodni lovski razstavi v Firencah l. 1960 Bolgarija prejela 14 zlatih, 11 srebrnih in 5 bronastih medalj za trofejne eksponate, samo štiri leta pozneje pa je bil na isti razstavi uspeh še znatno večji: 15 zlatih, 22 srebrnih in 7 bronastih medalj.

Naj omenimo še rogovje jelena, uplenjenega l. 1965 v rajonu »Iri Hisar«, z rekordnim obsegom rože 34,3 cm, ki je bilo ocenjeno z 245,08 točke po mednarodnem düseldorfskem obrazcu. Lovske trofeje se vedno bolj pogosto in vedno bolj kvalitetno uveljavljajo v lovskih domovih, v muzejih in javnih prostorih, najelitneje pa na mednarodnih razstavah in sejmih.

Tuji lovec ima pri nas možnost za lov po izredno nizki taksi v mnogih lovskih rezervatih na jelena, damjeka, divjega prašiča in vsakršno drugo divjad. Znano je, da deželo velikega Georgija Dimitrova in slovečih morskih letovišč »Zlatni pesci« in »Solnčev breg« množično obiskujejo tuji turisti, med njimi tudi številni turisti-lovci. Nedvomno jih še posebno zanima nekaj dobro organiziranih državnih gospodarstev, kjer goje veliko divjad: »Šerba« okr. Varna, »Voden« — Ruse, »Bukovec« — Sliven, »Ili Hisar« — Silister, »Palamara« — Šumen in dr.

Lovska gospodarstva za malo divjad, določena za lovski turizem, ki jih bolgarska lovsko-ribiška zveza lahko nudi tujim lovcem, so: za zajce, jerebice in kotorne — gospodarstvo »Kenana« pri kraju Haskovo; za zajce, jerebice in fazane — pri krajih Mihajlovgrad, Loveč, vas Opan in

»Grudevski kurija« — Stara Zagora, pa tudi »Obrazcov čiflik« — Ruse pri vasi Pravda, Velika Trnava ter gospodarstvo »Čekerica« — Plovdiv.

Vedno več in več zveznih pododdelkov — okrožni lovsko-ribiški sveti, lovsko-ribiška društva in družine — se trudi na široki fronti, da bi zagotovili zadovoljiv stalež divjadi. V nekaterih rajonih je stalež divjadi že dosegel in presegel bonitetne zmogljivosti lovišč.

Znano je, da se Bolgari ponašamo z gostljubjem, ne da bi delali razliko med domačini in tujci. Takšen vtis imajo dejansko tudi tujci, ki prebijejo dopust pri nas. Razen tega, da se vsak turist lahko seznanj z našo deželo in njenimi znamenitostmi, ima tudi odlične možnosti za uspešen lov v lepih loviščih naše dežele.

Stepna antilopa v zahodnem Prikaspiju

Uspešna nova naselitev stepne antilope v SSSR je velikega znanstveno-proizvodnega pomena. Stepna antilopa je postala po njihovem pisanju važen objekt lovskogospodarske proizvodnje. V zadnjih desetih letih so namreč odstrelili samo v zahodnem Prikaspiju več ko 800 000 antilop. Lovskogospodarski odstrel na desnem bregu Volge so pričeli leta 1951. Odstrel z dovolilnicami so izvrševali člani lovskih skupnosti in člani lovske inšpekcije štirih okoliških upravnih oblasti.

Petletna praksa izkoriščanja antilop v čisto gospodarske namene pa je pokazala vrsto nepravilnosti. Predvsem so se te pokazale v čuvanju te divjadi in režimu odstrela.

Zaradi tega so gojitev in odstrel antilop poverili prvenstveno posebni astrahanski državnemu gospodarski organizaciji. S tem so glede pravilnega izkoriščanja antilop napravili korak naprej.

Ta organizacija je v lovnih revirjih zgradila poslopja s shrambami in hladilniki, z oddelki za predelavo mesa in oddelki za začetno obdelavo in konservacijo kož. Seveda so zgradili tudi stanovanja za lovce.

Jesenski stalež leta 1958 je bil okoli 811 000 živali, odstrel pa 157 000. Do leta 1965 je stalež upadel na 75 000 živali, tako da so v tem letu prepovedali vsak odstrel.

Vzrok manjšanja staleža pojasnjujejo s predolgo lovno dobo. Dolžijo tudi izvajanje odstrela v času paritve (december), s čimer se je povečal odstotek neoplojenih samic. Izbiralni sistem odstrela odraslih samcev pa je ogrozil pravilno spolno razmerje.

Intenzivni odstrel, povečan s široko razpredenim divjim lovom, je po podatkih iz leta 1961 dnevno znašal po 30 000 antilop, kar seveda ni moglo privedi k normalnemu staležu.

Svoj delež k zmanjšanju števila antilop pa je doprineslo tudi krčenje življenjskega prostora tej divjadi zaradi obsežnih meloriacijskih del in povečanja kmetijskih površin.

Ko so po letu 1965 poostrili čuvajsko službo in omejili odstrel, se je stalež kmalu povzpел na 250 000 antilop.

Zaradi intenzivnega razvoja živinoreje in kmetijstva v teh predelih so prišli do zaključka, da ne kaže zviševati staleža, ker bi sicer nastajale občutne škode v kmetijstvu. Zavaljo tega ta divjad v teh predelih ne bo več predmet lovskogospodarskega izkoriščanja, marveč naj bi imela le lovsko športni značaj.

Lovsko-gospodarsko pa jo nameravajo izkoriščati le še v obsežnih stepah centralne Kalmiške. Zanimivo za nas je tudi, da vrše vsakodnevne preglede staleža in stanja antilop kar z letali. Poslužujejo se tudi lahkih avtomobilov. Kar se tiče odstrela, je bilo do nedavna več načinov. Tako so astrahanski lovci izvajali nočni lov z žarometi, medtem ko so drugi uporabljali nekakšen krožni lov z osebnimi avtomobili. Praksa pa je pokazala, da tak način ni sprejemljiv, dasiravno je bil uspešen.

Po prvih dneh odstreljevanja so namreč antilope zaradi sistematične gonje in nemira prešle iz svojih rajonov v kmetijske predele, kjer so množično poginjale pod zobmi klatežkih psov in strelj divjih lovcev.

Po vseh teh težavah so prišli do zaključka, da je v pogojih tamkajšnjih krajev edino pravičen odstrel ponoči s pomočjo žarometov.

Dokler pa ne bodo zatrli masovnega divjega lova, pravijo, da nima pomena segati po kakršnih koli biotehničnih ukrepih za izboljšanje stanja te divjadi.

V ta namen so organizirali posebne lovske operativne skupine z avtomobili, opremljene z napravami za nočno opazovanje.

S pomočjo teh skupin, ki so dale odlične rezultate v zatiranju divjega lova, so ugotovili, da so divji lovci v glavnem mestni prebivalci. Predvsem tisti, ki so zaposleni kot šoferji.

Najstrožje ukrepe pa predlagajo zlasti proti funkcionarjem, ki uporabljajo za divji lov v službene namene dodeljena jim državna vozila.

Lovci niso zadovoljni s pravosodnimi organi, ki gledajo na nezakonit lov kot na neznamenit prekršek in se zadovoljujejo samo z disciplinskimi kaznimi. Zahtevajo, da se kazni poostrijo, sicer bo prizadevanje za ohranitev antilop in divjadi sploh s strani čuvajskega osebja zaman.

Iz sovjetske revije »Ohota« (Lov)
ing. H. Vadnov

Lovski oprtnik

Do kdaj tako?

V zadnjem času skoraj ni številke LOVCA, v kateri ne bi bil objavljen sestavek o lovu na divje prašiče. Mislim tudi, da ni lovca, ki ne bi želel med svojimi trofejami na steni imeti veprovih čekanov. Vsakdo si želi, da bi mu bila vsaj enkrat dana priložnost ukriviti prst na to divjad. Za pravega lovca je to velik dogodek, vezan navadno z napori, seveda, če slučajno po naključju ni imel »krompirja«.

Če hočemo to doseči, pa moramo imeti do te divjadi pravilen lovski odnos. Pri lovu na druge parkljarje smo v naši lovski kulturi dosegli viden uspeh, čeprav se še dogaja, da posamezniki npr. pri odstrelu srnjadi uporabljajo vojaške naboje. Zgodi se celo, da kak italijanski gost strelja na srnjad celo s šibrami.

Kar smo dosegli pri odstrelu drugih parkljarjev, nismo uspeli pri ščetinarjih. Do te divjadi se vedejo ponekod skrajno nelovsko. Po njih streljajo z raznovrstnim

orožjem, samo da počí in da iz cevi bruhne nekaj krogli podobnega. Pri tem pa strelec ne misli na moč ščetinarja in njegov »oklep«, ki je trdnejši kot pri drugih naših parkljarjih. Pomisliti je treba, ali ima naboj dovolj moči, da bo ščetinarja podrl, da bo postal lovčev plen, ali da bo v velikih mukah kilometre od nastrele poginil in propadel.

S tem problemom so se ukvarjali tudi na posvetovanju o muflonih in divjih prašičih v Polzeli 16. 12. 1967. S. K. poroča v februarškem LOVCU, da so se zavzeli za strogo ukrepanje proti članom, ki kršijo zakon o lovstvu in še vedno streljajo po prašičih s šibrami ali uporabljajo vojaške naboje, da tako zastreljujejo divjad.

Ko sem prebral ta sestavek, sem si mislil: Vsaj eden, ki je opozoril na pojav, ki lovstvu ni v čast in ki bo lovce odvrčal od takih dejanj.

Toda, glej resnico: 18. 2. 1968 je skupina lovev LD Ruše lovila na pobočju Pohorja in uplenila dva divja prašiča s šibrami PP. Lovec

G. A. pa je streljal na 60 kg težkega prašiča kar s šibrami št. 6. Prašič seveda ni obležal, za seboj pa je puščal močan krvni sled.

Da to ni osamljen primer, naj še navedem, da je lovec Š. T. iz gojitvenega lovišča Pohorje februarja letos uplenil v bližini Ruške koče, seveda pravilno s kroglo, divjega prašiča, ki je imel v koži in pod njo šibre št. 8.

Tovariši lovci, ali ta divjad zasluži, da ravnamo z njo tako brezvestno? Zamislite si, v kakšnih mukah si celi svoje rane, ali pa pogine brez koristi.

Človek se z zaskrbljenostjo sprašuje, do kdaj tako. Zakonodajalec je v 19. čl. zakona o lovstvu dovolil streljati prašiče samo s kroglo iz risanih pa tudi gladkih cevi, kot z idealno, breneko in smolenko. Nikakor pa ni dovoljeno uporabljati šiber! V 23. čl. je predvidena tudi kazen za kršilce lovskih predpisov itd.

Sprašujem se, kdo bo opravil s kršilci naših lovskih predpisov, če družine tega ne bodo storile same. To vlogo bi morda morala odigrati lovska inšpekcija pri rep. sekretariatu za gospodarstvo. Toda, pustimo inšpekcijo, ki zanjo komaj da vemo, ker doslej ni bilo čutiti njene dejavnosti. Vsekakor

Kaluža

Foto J. Meglič

je prva dolžnost same LD, kjer pride do takega pojava, da namernega kršilca zakona odstrani iz lovskih vrst in ga prijavi sodniku za prekrške.

Tovariši lovci, ne zapirajmo oči pred brezvestnimi kršilci lovskega zakona in naredimo takim nelovskim postopkom konec enkrat za vselej! Namesto takšnih »lovcev« bomo dobili v lovske vrste ljudi, ki se bodo ravnali po lovskem zakonu in lovski vesti.

Vili Mlakar

Zaščitimo koristne ptice z uničevanjem njihovih sovražnikov

V preteklosti, ko z gozdovi še ni bilo tako intenzivnega gospodarjenja, so imele koristne ptice varna zavetja v votlem drevju, grmovju, živih mejah, sečeh, omejkah in na neobdelanih njivah, ki jih ni bilo malo. Danes, ko je vrednost lesa večja, gozdarska služba na primerni strokovni višini, gozdovi pa zaradi gradenj novih cest zelo dostopni, le še redko najdemo v gozdu propadajoče drevo. Tudi kmetijske površine so z modernejšimi poljedelskimi stroji intenzivno obdelane. Zavoljo tega koristnim pticam primanjkuje hrane in zavetišč. Gozdarsko osebje sicer v gozdovih postavlja umetne valilnice in krmilnice ter ptice v zimskem času tudi redno krmi. Ves trud gozdarjev pa bo zaman, če tudi lovci ne bodo primerno priskočili pticam na pomoč z uničevanjem njihovih sovražnikov vran, srak, divjih in podivjanih mačk, kun, predvse pa šoj. Teh škodljivcev je toliko, da pretaknejo za ptičjimi gnezdi vsak kotichek gozda.

Koristi ptic so velike. Hranijo se v glavnem s škodljivim mrčesom, ki dela škodo v gozdovih, vrtovih in na sadnem drevju. Obiskovalcem narave pa ptice nudijo s svojo živahnostjo in petjem obilo veselja in nepozabnih užitkov.

Največji uničevalec ptic pevk oziroma njihovih legel je vsekakor šoja. Ta neutrudno stika po drevju, grmovju in po tleh, preišče sleherni kotichek, da je le redko gnezdo, ki uide njegovemu požrešnemu kljunu. Kdor opazuje naravo, kaj kmalu ugotovi, da je v gozdovih, kjer gospodari šoja, le redko slišati ptičje petje, medtem pa pogosto najde razmetane jajčne lupinice, ptičje perje, poginule ali celo razmesarjene mlade ptičke. Šoje pa škodujejo tudi gozdnim kulturam, saj požro veliko plodov, pulijo kaleče rastline ipd. Šoja se pogosto navadi tudi

na krmilnice za ptice pevke in na krmišča za fazane in jerebice. Velik škodljivec ptičjemu rodu, takoj za šoj, je skobec. Ta pa ne uničuje le ptičjega zaroda, temveč bolj odrasle ptice.

K uničevanju teh škodljivcev morejo največ doprinesiti lovci. Saj jih tudi pravilniki lovskih družin k temu obvezujejo. Vendar so nagrade za pokončane škodljivce večkrat preskromne, saj niti ne krijejo stroškov za porabljen municijo.

Pripomniti je treba, da šoja lovcem oziroma loviščem pravzaprav ne dela nobene škode. Škoduje le gozdarjem oziroma gozdu, predvsem z uničevanjem gozdu koristnih ptic. Zato bi bilo prav, da bi gozdarji prispevali v blagajne lovskih družin primerne zneske za temeljitejšo zatiranje zlasti pernatih škodljivcev. Zavedati se moramo, da je zaman vse zimsko krmljenje ptic in nameščanje valilnic, če imamo na 20 ha gozda le en par šoj. Lovske družine naj bi usmerile mlade lovce in začetnike, da se čimbolj posvetijo zatiranju škodljivcev, predvsem šoj, vran, srak in skobcev, saj je lov nanje prav tako zanimiv. Dipl. ing. Franc Malnar

Zakon

Kaj je pravzaprav zakon, ki naj ureja zasebno in družbeno življenje, je navadnemu zemljanu težko opredeljivo. Tudi lovci imamo zakon, ki pa kljub vsemu preurejanju, mogočim in nemogočim dopolnilom in popravkom ni in ne more biti takšen, da bi ustrezal vsemu in vsakemu. Tako se pač dogaja, večkrat manjšini v dobro, večini v škodo. Imamo pa še nenapisani, naravni (etični) zakon. Res je, če bi hoteli ugoditi tako široki demokraciji, ki bi ustrezala vsem, bi bilo treba izdelati toliko zakonov, kolikor nas živi v tej prelepi domovini. Takih zakonov ni, čeprav imamo cel gozd zakonov, predpisov, pravilnikov, poslovnikov in kaj še vse, tako da se le malo kdo spozna, kaj je in kaj ni v skladu z njimi in našim življenjem. Poprečni lovec se le težko za silo znajde. Pač pa so taki, ki se nočejo znajti in so jim lovska etika in predpisi deveta briga. Zanimiva bi bila statistika, koliko izmed 13 000 organiziranih lovcев je res pravih in pravičnih lovcев, ki ob lovu uživajo lepoto okolja, mrtve in žive narave in zahajajo vanjo kot njeni občudovalci in varuhi ter zraven kot zaščitniki divjadi. Pravičnega lovca pač ne motijo morebitne neustreznosti lovskega zakona in jih skuša v svoji praksi po nače-

lih lovske etike uravnovati v korist ogroženega ravnotežja v naravi. Dokler ne bomo vzgojili takega zavednega lovca, ne bomo s pisanimi zakonom v kulturnem pogledu uredili naših lovskih vrst.

Miha Krošelj

Tudi tak posel naj bo opravljen v redu!

S prijateljem Maligojem sva za časa italijanske okupacije na Primorskem vedno skupaj lovila. Starejši je bil od mene in ves lovec, kar ga je bilo. Prav kakor s puško je bil spreten s pastmi in njegov lovski plen so bili gamsi, srnjad, zajci, divje race in kotorne, poleg mnoge druge divjadi. Imela sva tudi vsak svojega psička, ki sta nama prignala pred cev marsikakega dolgouhca in ne redko tudi lisico. Tako sva nekoč lovila okoli vasi Vrsno in se po daljšem času dogovorno sestala. Jaz sem imel dva zajčka, prijatelj pa odveže nahrbtnik in pristavi, da mi pokaže kaj boljšega. In res, tisti trenutek skoči iz nahrbtnika naravnost proti meni kuna, da sem jo še lahko zgrabil. Bil sem seveda pošteno opraskan. Na poti domov, ko sva mimogrede popila nekaj brica na Vrsnem, sta psička prignala še vsakemu po enega zajčka, da sva se domov vrnila kar židane volje.

Neko jutro, ko pridem k prijatelju, da greva na lov, prinese lepo lisico, ujeta v past. Po ogledu jo položi v klet, da jo odere, ko se vrneva z lova. Toda zvečer, ko ženo pošlje v klet po lisico, se ta vrne vsa preplašena, ker da lisica bega v kleti iz kota v kot. Sele s krepelcem jo je prijatelj dokončno umiril. Podobno se mu je godilo z drugim, v past ujetim lisjakom, ki je »mrtvega« vrgel v senik, da sva šla naprej na lov. Ko sva se pod noč vrnila k seniku, sva tudi tega zvitorepca morala s kolom umiriti.

Najbolj žalostno in pretresljivo zgodbo sem pa doživel s psom, ki se je priklatil k hiši, pa je bil zanič za lov. Ker se mi je tiste čase zdelo škoda naboja, sem psa dugače umiril in ga vrgel v kraško jamo. Drugi dan grem za vas na polje in zagledam, da gre »rajnki« pes proti meni. Mislim, da je prikazen in velik strah me je obšel, ko se uboga žival ustavi pred menoj. Ko si opomrem, privežem psa h grmu in stečem domov po puško, da sem ga rešil trpljenja.

To sem napisal mladim lovcem v opomin, da ne bi bili površni pri usmrčanju živali.

Anton Koren

Kam šteti rjavega (malega) srakoperja?

Z uredbo republiškega sekretarijata za gospodarstvo o varstvu koristnih ptic in koristnih sesalcev smo dobili še eno moralno pomoč za varstvo naše narave. Če govorimo o pticah, koristnih za gospodarstvo, so z uredbo zaščitene ptice po večini ptice pevke. Izvzete so nekoristne ptice: domači in poljski vrabec, veliki srakoper, šoja, sraka, siva in poljska vrana in krekovt (lešnikar). Rjavi srakoper (*Lanius collurio*) pa po opazovanju, mislim, ni uvrščen, kamor spada. Če primer-

tata drobna ptička in vreščita, kakor bi hotela nekaj pregnati. Tedaj zagledam na veji kraj gnezda ptiča, ki brska po gnezdu. Stopil sem bliže in pregnal vsiljivca, rjavega srakoperja. Drugič sem zaslišal obupno čivkanje v vejevju divjega kostanja. Ko pridem bliže, pade predme na pesek še gol ptiček. Malo se ob tem prestopim, že pade drugi ptiček. Ko ugotovim, od kod sta padla, zagledam na robu gnezda rjavega srakoperja, kako vleče iz gnezda tretjega mladička in ga spusti na tla. Zakričal sem in tako prepodil morilca. Takega škodljivca torej štiti uredba.

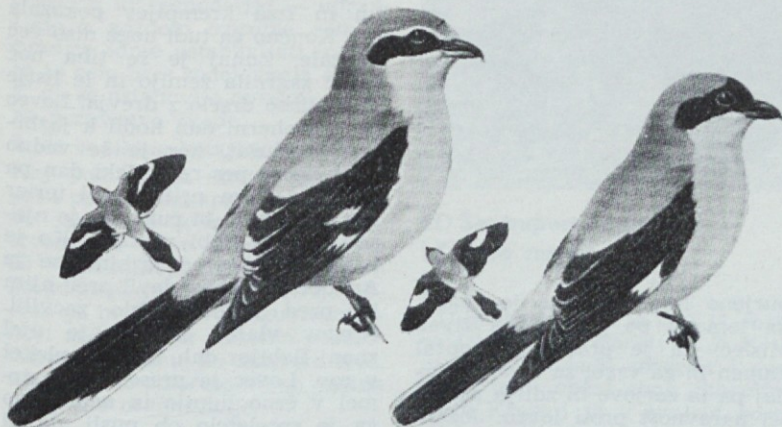
Alojz Petan

Moji skobci

Pri vožnji drv — sredi julija 1965 — zaslišim oglašanje mladih skobcev in dober streljaj od sebe, kakih pet metrov od tal, zagledam gnezdo, v njem pa že dorasla skobčeva mladiča, ki sta odletela. Ker ni bilo daleč od doma, sem še tisto popoldne šel z vso previdnostjo proti gnezdu. Pri tem mi nad glavo zleti mladič. Ko se od presenečenja umirim in stopim nekaj korakov naprej, opazim v gnezdu dva mladiča pri popoldanski malici. Po strelu oba padeta, a nekaj metrov iznad gnezda zleti še en mladič. Pobral sem plen in kakih 30 metrov od gnezda stopil v zaklon. Niti pol ure na to prileti samec tik nad mojo glavo in jame klicati s svojim tik, tik. Le kar z enim očesom sem ga opazoval, a me je vseeno opazil in odletel ter klical samico, da bi ji oddal plen na veliki skali, 20 metrov od gnezda, kakor sem pozneje ugotovil. Komaj se od doživljaja prevzet zberem, že spet prileti samec, ki ga sklatim. Med izmenjavo nabojev prileti tudi samica in sede v gosto vejevje. Videl sem samo rep. Po strelu res pade na tla le repno pero. Samico je rešilo vejevje. Čez čas prileti še en mladič — v smrt. Zaradi mraka sem se vrnil domov, a drugo jutro zgodaj sem uplenil še enega mladiča, tako da je bil moj plen ob tem gnezdu: stari samec, dva mlada samca in dve mladi samici. Stara samica se to leto ni več pokazala.

Dne 17. julija 1966 sem slučajno zopet šel mimo tiste smreke in spodaj opazil polno iztrebkov, pa tudi nekoliko povečano gnezdo. Takoj drugi dan, še v trdi temi, sem stopil blizu gnezda v zaklon. Ko se je jelo svitati, je nekaj odletelo iz gnezda in sedlo v bližini. Skozi daljnogled sem prepoznal skobčevo samico. Ker je bilo za strel še pretemno, sem počakal, in potem strel od prejšnjega leta popravil. Medtem opazim, da se v gnezdu nekaj premika, pa sem vžgal še vanj. Na tla sta padla dva odrasla mladiča, eden pa je obležal v gnezdu. Ker sem hotel dobiti še samca, sem obsedel v zaklonu. Ko je posijalo sonce, je priletel samec s poslednjim plenom oziroma zajtrkom, ki ga mladiči niso več potrebovali. Potem sem pobral tri mladičke in oba stara ter se oddahnil, kakor so se tudi ptice, ki sta jih skobca lovila. Sicer so pa v tem predelu lovišča še skobci. Preko poletja sem uplenil tudi nekaj kraguljev, in pokazalo se je več kit jerebic.

Stanislav Perko
LD Iv. Gorica

Veliki srakoper

Črnočeli srakoper

jamo rjavega srakoperja z velikim, je rjavi znatno manjši in kakor ime pove, zlasti po hrbtu rjav. Samica je rjavo grahasta. Ima močan kljun, na koncu nekoliko ukrivljen. Iz svojega gnezdila okoliša srdito preganja vse ptice. Je selivec, ki se vrača med zadnjimi in odhaja med prvimi. Gnezdi v gostem grmovju. Hrani se z žuželkami, ki jih pobira po travnikih, ali jih lovi v zraku, ter jih natika na trnje.* Toda po svojem početju bi spadal med nekoristne ptice kakor veliki srakoper. Navajam nekaj lastnih opazovanj: Majskega dne grem skozi sadovnjak in zaslišim nenavaden vrišč ptičev. Ogledujem drevje, kaj se dogaja, pa opazim, da se z veje na vejo sprele-

Rjavi srakoper
(zgoraj samica, spodaj samec)

* H. W. Smolik; Živalski svet: Posebno so (srakoperji) občutljivemu naravoslovcu odurni zavoljo navade, ker svoje žrtve še žive nabadajo. Toda srakoperji ne poznajo »moralnih« norm. Imajo pa preozko grlo in ne morejo večjih žuželk kar pogoltniti, pa tudi ne dovolj močnih krempljev, da bi z njimi trgali. Zato jih pač nabodejo na trnje, od tu pa jih lahko v koščkih trgajo.

Za razpoznavo objavljamo slike treh pri nas živečih srakoperjev, od katerih sta črnočeli in rjavi srakoper zaščitena. Škoda, ki jo omenja pisec, da rjavi srakoper uničuje legla ptic, je nepomembna spričo njegove koristnosti z uničevanjem škodljivih žuželk. Ur.

Foto L. Pavlin

Medved uplenjen v Radulji

Raduljo imenujemo bivši Hmeljniški gozd, ki meri nad 500 ha. Je mnogo starega gozda, vmes pa so večje in manjše poseke, močno zarasle z naravnim ali umetnim mladjem. Prevladujejo listavci, bukev, hrast, više kostanj, severno ob dolini pa smeka in duglazija. To je hribovit svet z mnogimi jarki in potočki, ki ne presahnejo, ter s potokom Raduljo, po kateri ima gozd ime. Pred 15 leti so se tu pojavili divji prašiči, pred kakimi 5 leti pa se je pokazal tudi medved. Ljudje so ga videli zdaj tu, zdaj tam. Pred dvema letoma se je med pogonom na divje prašiče pojavil pred lovcem Karlom, kar na 10 korakov. Pogledala sta se iz oči v oči, nakar je kosmatinec odskočil nazaj v gozd. Potem smo ga večkrat sledili, jaz sam sem ga minulo jesen, ko je zapadel sneg, in sicer dva, večjega in manjšega. Ljudje so se že kar bali hoditi skozi gozd, vendar jim kosmatinec ni storil nič žalega. Lani junija pa smo ugotovili, da je pri Gor. Zabukovju ujel srno in jo pomalical na bližnji njivi. Pri gostiji ga je opazil sosed in mi pritekel povedat. Ko sva prišla tja, so bili tam le srnini ostanki in steptana zemlja. Letos prvo nedeljo v marcu smo po lovskem posvetu šli na obhod po lovišču. V Raduljo sta krenila Jože in Stanko, ki sta imela s seboj mlado psičko brak-jazbecarko. Ta je začela v gošči raz-

burjeno lajati. Stanko je opazil, da lomasti po gošči črna žival. Misleč, da je prašič, je pobral kamen in ga vrgel za živaljo. Tedaj pa ta zarjove in zdirja po gošči naravnost proti lovcu. Jožetu so se naježili lasje, ko je spoznal medveda, vendar je streljal in ga zadel. Moral pa ga je še z dvema streloma umiriti. Medved samec je tehtal okoli 80 kg in je bil za okolico Trebelnega prava senzacija, lovec Jože pa junak dneva. Medved bo odslej nagačen krasil sobo lovca Henčka v Mokronogu, ki se je z upleniteljem pogodil za kosmatinca.

Leopold Pavlin
LD Trebelno

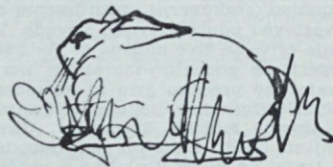
Bobi in Ari

Lovci se zbirajo, psi razigrano bevskaajo in se tresejo od neučakanosti. Le Bobi je miren in čaka. Star je in kmalu ga ne bo več. Ko vidim, kako je nebogljen, me stisne v grlu in misli mi splavajo daleč nazaj v nepozabna doživjetja.

Sončne oktobrske nedelje sta Bobi in Ari nagajivo skakala okrog lovca, ki si je zategnil pas z naboji in segel po puški. Toda Ari, mladi terier, ni smel z njima. Žalostno je gledal s hišnega praga za Bobijem, ki je ubogljivo stopal ob lovcu. Ko sta prišla do jazbin, je Bobi brez obotavljanja smuknil v rov in kmalu z viso-

kim glasom naznanil, da je jazbec doma. Lovec se je nasmehnil, pripravljen puško in prisluškoval laježu in borbi v rovu. Jazbecu je šlo pač slabo, kadar je bil Bobi pri njem. Tokrat pa je lajež postajal vse tišji in kmalu je povsem zamrl. Bobija ni bilo iz rova in v bližnjem potoku si ni pogasil žeje. Lovec je slutil, da je nekaj narobe, a šele mrak, ki je lezel med veje, ga je opomnil, da je treba nekaj storiti. Toda vsa prizadevanja so bila zaman; siva skala nad jazbinami je kljubovala krampu. Bobi je bil živ zakopan. Jazbec je zagrebel rov, pes pa je kopal v napačno smer. Omagal je, poiožil glavo na šapi in pritajeno cvilil. Potem je zopet kopal še z večjo ihto, da se mu je na peščajih in izza krempljev pokazala kri. Končno ga tudi noge niso več ubogale. Zunaj je že tiha noč šestič zagrnila zemljo in le listje je neslišno drselo z drevja. Lovec pa je sleherni dan hodil k jazbinam poslušat, ker je še vedno upal, da se pes reši. Nekei dan pa se je za njim prithotapil terier Ari. Kakor da bi čutil, da je njegov tovariš Bobi v stiski. Ko je lovec obstal pred jazbino, se je Ari dobrikajoče pojavil pred njim in pred rovom rahlo zacvilil. Njegov vlažen smrček je ujel znani Bobijev dah, ki ga je vlekel v rov. Lovec je presenečeno strmel v črno luknjo in neprijetno ga je spreletelo ob misli, da bi zgubil še Arija. Ari je z vso silo grebel in lajal, do skrajnosti izčrpan Bobi pa je začutil, da ni več sam. Poslušal je, od kod prihaja lajež in začel tudi on grebsti, tokrat v pravo smer. Psa sta kopala drug proti drugemu in med njima je bila vedno manjša pregrada. Čas je tekkel in v lovcu je raslo upanje. Končno se je Ari blaten in izčrpan privlekel iz jame in za njim kot senca še Bobi. Bolj se je plazil kakor šel k bližnji mlaki, legel vanjo in lokal blatno vodo. Lovec je še vedno strmel, kakor bi imel privid, potem pa se je sklonil in pobožal oba psa. Kar ni mogel verjeti, da je dobil nazaj Bobija, ki mu je toliko pomenil, Ari je veselo cvilil in se dobrikal zdaj enemu zdaj drugemu. Bilo je prvič, da ni bil kaznovan ali karan, ker je samovoljno sledil svojemu gospodarju.

Ivan Drobne

Lovska organizacija

O novem predlogu za spremembo zakona o lovstvu

V začetku marca letos je bil na pritisk gospodarskih organizacij predložen zvezni skupščini Jugoslavije nov predlog za spremembo temeljnega zveznega zakona o lovstvu. Obsega tri spremembe, in sicer:

1. da imajo vse gospodarske organizacije, ki gospodarijo — upravljajo z gozdom oziroma zemljo, pravico same ustanavljati lovišče in to celo brez sodelovanja občin;
2. da se ustanovijo obvezni skladi za poravnavo škode;
3. da se ukine kataster lovišč.

Kaj pomeni za slovenske lovce prva predlagana sprememba, nam bo jasno, če jo soočimo z dejstvom, da je v Sloveniji preko 90 % gozdnih površin v skupnem gospodarjenju. Z izključitvijo občine pa bi tudi lovci izgubili možnost sodelovanja oziroma soodločanja na terenu, na katerem žive, ker bi se to odločalo mimo občine in lovske organizacije.

Druga sprememba za Slovenijo ni pomembna, ker je vprašanje plačevanja škode po večini že tako urejeno.

Tretja predlagana sprememba pa je za nas popolnoma nerazumljiva, ker ukinitve lovskega katastra pomeni likvidacijo vsake zamisli o naprednem gospodarjenju z lovišči.

Lovska zveza Slovenije je kot najprizadetejša preko svojih predstavnikov obrazložila skupščini SR Slovenije, zveznemu izvršnemu svetu in zvezni skupščini Jugoslavije vso škodljivost, če bi prišlo do takih sprememb zakona. Ob podpori navedenih je predlagala, naj se sedanji zvezni zakon o lovstvu spremeni v splošni zakon, temeljni zakon o lovstvu pa naj sprejme vsaka republika zase, upoštevajoč stanje lovstva v republiki z ozirom na specifičnost ureditve gospodarstva, nivoja lovstva tradicije, razvoja itd.

Predlog Lovske zveze Slovenije, da naj temeljni zvezni zakon postane splošni, temeljne pa naj sprejmejo republike, je bil sprejet in bo realiziran — po zagotovitvi — konec letošnjega leta.

Splošni zakon bo urejal zgolj okvirne, načelne zadeve, republiški, temeljni pa bo načelna določila preciziral.

Zaradi tega je bila na seji predsedstva Lovske zveze Jugoslavije formirana komisija o vprašanju zakona o lovstvu, ki jo vodi podpredsednik LZS Tine Remškar. Njena naloga je, postaviti teze za nov splošni zakon in te teze uskladiti s tezami posameznih republik in izdajateljem oziroma predlagateljem zakona. Slovenski predlog tez za splošni zakon o lovstvu bo izdelal odbor, ki ga prav tako vodi podpredsednik LZS Tine Remškar. Te teze bodo poslani vsem lovskim zvezam in objavljene v »Lovcu«. Tako lovske zveze kakor tudi vse lovce prosimo, da bi s svojimi mišljenji in predlogi sodelovali ter tako prispevali h končni pravilni ureditvi lovstva nasploh, posebej pa še lovstva v Sloveniji. Kolikor ustrenejši bo nov zvezni splošni zakon o lovstvu, toliko lažje nam bo delo za republiški temeljni zakon.

R. P.

LD Šentrupert zopet član LZ Novo mesto

LD Šentrupert, ki je lani 17. marca izstopila iz članstva LZ Novo mesto, je imela 31. marca t. l. svoj redni letni občni zbor. Starešina Nace Kregeelj je v svojem poročilu govoril o gradnji lovske kočice in se vsem članom zahvalil za sodelovanje pri tej veliki akciji. Nadzorni odbor je v svojem poročilu še posebno pohvalil tajnika LD Bojana Brezovarja, ki je vodil organizacijo gradnje. Med letom je imela LD kar 13 posvetov, na katerih pa je bila udeležba razmeroma slaba, le 57 %. Toliko posvetovanj je zahtevala gradnja kočice in otvoritev pa tudi razna dela v lovišču samem.

V LD Šentrupert je včlanjenih 29 lovcev: 10 delavcev, 10 uslužbencev, 2 obrtnika, 3 kmetje, 4 upokojenci. Lovski izpit ima 24 članov. Občni zbor je sprejel sklep, da lovec pripravnik ne sme na lov brez spremstva lovca z izpitom.

Disciplinsko sodišče je izdalo dve odločbi o prepovedi lova na srnjad za 1 leto. Vse češči pojavi divjega lova zahtevajo boljši nadzor v lovišču. V preteklem letu je bilo po divjih lovcih obstreljenih kar 5 kosov srnjadi. Dohodki LD v preteklem letu so bili 7 365,46 N din, izdatki pa 6 819,49 N din. O gradnji lovske kočice so vodili posebno blagajniško knjigo. Nepokritih računov za kočico je samo še za ca. 500 N din. Več pažnje bo treba posvetiti tudi kinologiji; v družini jih ima od 15 psov rodovnik le 9.

Bonitiranje lovišča bo nujno treba korigirati, ker ne ustreza dejanskim razmeram.

Sproženo je bilo tudi vprašanje ponovne vključitve v področno LZ. Po daljši razpravi so člani prišli do zaključka, da je za smotrno delo nujna povezava s področno zvezo in preko nje z Lovsko zvezo Slovenije. Sklep o ponovnem vstopu LD Šentrupert v LZ Novo mesto je bil izglasovan z veliko večino.

Izvoljeno novo vodstvo LD je med drugim tudi dobilo nalogo, da razišče vzroke za izstop iz področne LZ pred letom dni.

-elf-

Vsi zavodi za gojitev divjadi in gojitvena lovišča člani Lovske zveze Slovenije

Izvršni odbor LZS je na svoji seji 16. maja t. l. z zadovoljstvom ugotovil, da so vsi zavodi za gojitev divjadi v Sloveniji — Fazan« Beltinci, »Kozorog« Kamnik, »Jelen« Stari trg, »Triglav« Bled — in obe gojitveni lovišči — »Rog« KGP Kočevje in »Pohorje« GG Maribor — prijavili svoj vstop v članstvo Lovske zveze Slovenije. Prav tako je prijavil svoj vstop tudi »Kompas«, ki upravlja z loviščem Petrovci.

Po 4. členu pravil LZS se namreč lovskogospodarske organizacije in druge delovne organizacije ki gospodarijo z lovišči, lahko vključijo v LZS kot izredni člani. Izvršni odbor LZS je včlanjenje navedenih organizacij ocenil izredno pozitivno. Mnogo lovskih problemov na področju Slovenije je namreč skupnih in jih je možno reševati samo s skupnimi napor. Na ta način bo Lovska zveza Slovenije torej lahko lažje vodila skupno slovensko lovsko politiko. Svoje pozitivne rezultate kaže tudi sodelovanje zavodov oz. gojitvenih lovišč s področnimi zvezami, v katerih je večina teh tudi še posebej včlanjena.

Izvršni odbor LZS, ki je bil pooblaščen določiti članarino izrednim članom, se je odločil, da ostane za tekoče lovsko leto v dosedanji, simbolični višini — 500 N din.

-elf-

Z občnega zbora LD Kovor

Med rekama Tržiško Bistrico in Savo ter potokom Peračico se razprostira lovišče Lovske družine Kovor, ki je 27. aprila na občnem zboru pregledala svoje

Starešina LD Kovor Vido Drobnič (desno) in tajnik Milan Zupan

delo v preteklem letu in napravila načrt za nastopno leto. Lovišče obsega 6 katastrskih občin na območju občinskih skupščin Trzič Kranj, Radovljica — in meri skupno 3427 ha. Valovit gozdni svet, s pašniki in polji vmes ter goro Dobrče, ima zelo dobre pogoje za srnjad ter slabše za drugo divjad. Bonitiranje lovišča je opravila strokovna komisija pri gorenjski lovski zvezi. Lovišče spada za srnjad v drugi bonitetni razred, za gamse v četrti, za zajce in fazane v peti in za peteline v tretji bonitetni razred. V preteklem lovskem letu je bil spomladanski stalež: 150 srnjadi, 30 gamsov, 5 divjih prašičev, 7 zajcev, 4 petelini, 35 jerebov in 25 fazanov. Občasno so se v lovišču pojavili tudi jelen in košuta s teletom. Uplenjeno pa je bilo: 30 srnjadi (s povoženimi in poginulimi 54), 4 gamsi, 4 divjji prašiči 39 zajcev, 1 ruševac, 4 jerebi, 7 fazanov in več druge male divjadi. Z ozirom na precejšnjo škodo po srnjadi je občinska skupščina Trzič plan odstrela srnjadi za tekoče lovsko leto zvišala od lanskih 41 na 55 kosov. V lovišču je 37 visokih prež, 13 krmišč za srnjad in gamse, 4 krmišča za fazane, 68 solnic in 2 mrhovišči. Na pobočju Dobrče stoji pred dvema letoma zgrajena prijazna lovska koča.

Lovska družina je v preteklem lov. letu imela 43 članov in se je pred novim lovskim letom pomnožila za 3. Pri urejanju lovišča, krmljenju divjadi, polaganju soli in obdelavi njive za divjad je bil vsak član dolžan prispevati 12 ur svojega dela, vsa družina torej skupno 516 ur. Dejansko je bilo opravljenih 669 ur (čas za pot na delovno mesto se ne upošteva), kar po 4 N din za uro predstavlja 2676 N din. Razen tega so

člani tudi prispevali v materialu in hrani za divjad, tako da skupni prispevek članov v delu in materialu znaša 3 194,60 N din. Pri vzrejanju fazanov iz prekošenih gnezd se je posebno izkazal Lovro Markovič iz Ljubnega. Fazani, ki jih je vzredil in spustil v lovišče v lanskem lovskem letu, predstavljajo vrednost 360 N din. Skupno z ženo Vero in svojimi sinovi pa se je lotil tudi gradnje nove fazanerije, ker je stara že odslužila. V znak priznanja je imenovani prejel na občnem zboru posebno diplomu. Vsa uplenjena divjad je bila vnovčena po dnevnih cenah. Za 4 srnjake in 1 srno, ki so jih uplenili inozemci, je družina prejela 2 307,84 N din, ostali izkupiček za uplenjeno divjad pa znaša 6 680,80 N din. V lovski sklad področne in republiške LZ je LD Kovor prispevala v minulem letu 609,37 N din. Vsi družinski dohodki skupaj so bili v lov. letu 1967/68 13 877,27 N din in izdatki 7877,60 N din. Nepremičnine in premičnine LD predstavljajo vrednost nad 30 000 N din.

Lovro Markovič z ženo Vero

Za prvo nalogo v lovskem letu 1968/69 si je družina zastavila zmanjšati število vran in srak na minimum. V ta namen so priredili posebne skupinske love na to svojat, ki so bili zelo zanimivi in uspešni. Predvsem pa so se lovci povezali s kmeti, ki so prispevali nad 200 kokošnjih jajc. Zastrupljene s fosforno emulzijo so položili po polju in uspeh je bil prav dober. Na ta način so kmetovalci zavarovali klijajočo koruzo, lovci pa fazanja in jerebičja gnezda kot tudi legla zajcev.

Fr. Cvenkel

Bili smo na Štajerskem

Našo, kočevsko lovsko družino je LD Šmarje pri Jelšah povabila na zaključni lov. Prijavilo se nas je osem, naknadno še trije, a odpeljalo se nas je 15. januarja 1967 le šest, 150 km daleč, ob trideset-

tih stopinjah mraza. Navzlic mrazu je bilo v kombiju toplo, veselo razpoloženje. Gostitelji so nas nadvse pristrčno sprejeli in smo se med drugim pozdravili tudi s tovariši s Koroške Bele, ki so bili tudi povabljeni. Pred začetkom lova je starešina LD Šmarje voščil vsem dobrodošlico, želel vsem dober pogled in mnogo lovskega užitka ter nas na zadnji pogon povabil v njihov lovski dom. Zatem nam je obrazložil potek lova in razporeditev. Čili prvi pogon nas je presenetil z množico zajcev in fazanov, saj je skoraj iz vsakega grma nekaj skočilo. Pač pa so bile naše cevi precej krive, nekaj zaradi dolge vožnje in mraza, nekaj pa, ker pač nimamo dovolj vaje. To pa ni motilo našega dobrega razpoloženja, ki se je potem stopnjevalo ob šalah in pesmih na zadnjem pogonu v toplem lovskem domu. Doživeli smo čudovit lovski dan in samo želimo si, da bi bilo takih srečanj vedno več. Pod vtisom tega srečanja smo sklenili, da bomo zastavili vse za širjenje in poglobljanje lovskega tovarištva in prijateljstva.

Lože Kure
LD Kočevje

Lovska družina »Vinski vrhovi« gradi lovski dom

Občni zbor v maju letos je sklenil, da družina prične graditi svoj dom ob glavni turistični cesti Ormož-Ljutomer, preko Krčevin, kamor privablja turiste Prlekija s svojo idilo in romantiko. Vsa gradnja je v lastni režiji in delo lovskih rok. Ko bo klopotec naznanil letošnjo trgateg, bo uresničena dolgoletna želja, lovski dom bo pod streho. Tako so odločili in šli vsi na delo.

Jože Kolmančič

Jubilanti

Josip Zupančič, član LD Moravče in Sentvid pri Jelšah, praznuje letos svojo sedemdesetletnico in obenem petdesetletnico lovskega udejstvovanja. Čili jubilarit še vedno redno zahaja v lovišče in izvršuje funkcijo člana nadzornega odbora, poleg tega pa se bavi tudi z ribištvo. Dragi Pepi, že-

limo ti še mnogo zdravih let in obilo lovskega zadovoljstva v lepi moravški dolini in šentviškem lovišču.

LD Moravče
in LD Šentvid

*Ko se narava spet budi
in cvetje se pomladno zbuja,
praznuješ sedem čvrstih križev,
ki dala Ti jih je narava,
da si zdrav in čil.*

*Ob gozdu sem te srečal, Pepi,
na travniku, ob gozdni jasi,
na preži, ob potoku,
kjer si preživiljal srečne dni.*

*Naj Ti spomini obudijo
to prelestno lovsko pot!
Uživaj čar prirode, ki jo ljubiš,
še mnogo vedrih let
ob bistri vodi, v gozdu
in vsepovsod, kjer si želiš!*

M. G.

Alojz Kornhauser — Picov Lujzi, član in soustanovitelj LD Rogaševci, 75-letnik in 55 let lovec, zdrav in veder posveča še vedno

vse svoje moči lovstvu in skrbi za divjad ter opravlja odgovorne funkcije v družini. Vzornemu lovskega tovarišu želimo še mnogo let dober pogled!

Člani LD Rogaševci — Š. L.

Alojz Švagelj, častni član, soustanovitelj in dolgoletni starešina LD Štanjel, praznuje 75-letnico in polstoletnico lovskega udeleževanja. Spoštovanemu starešini in lovskega tovarišu želimo še mnogo lovskega uživanja in zadovoljstva!

Člani LD Štanjel

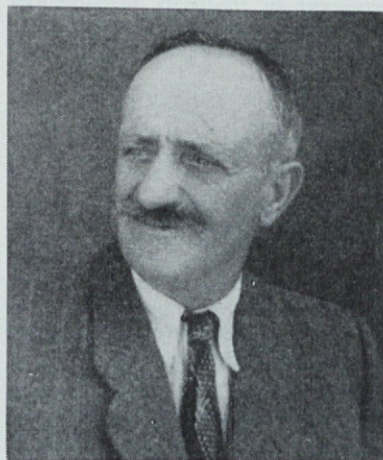
Peter Grajzar (Jagrov), 80-letnik, dolgoletni član LD Rakek, je bil posebno agilni pri gradnji lovskega objekta. Spoštovanemu jubilarju, ki ima tudi znak za zasluge, iskreno čestitamo z željo še na mnoge vedre dni v zeleni bratovščini.

Člani LD Rakek — J. S.

Janko Recelj, 70-letnik, član LD Šentjerneje in najstarejši član družine. Jubilar je že pol stoletja lovec, pa mu želimo še mnogo srečnih in zdravih let v zeleni bratovščini!

Člani LD Šentjerneje

Anton Šušteršič, član in častni član LD Turjak, nosi osmi križ in še vedno čil in zdrav koraka z mlajšimi lovci ter se razgleduje po lepem turjaškem gričevju. Po poklicu je kovač, zraven pa večak za zdravljenje živine. V času NOB je sodeloval z nasveti pri napadih na belogardično postojanko v turjaški grajski trdnjavi. Jubilar je vedno dobre volje in mnogo ve povedati o nekdanji grajski gospodi, ki je izkoriščala vaško revščino. Pravi, da smo lovci lahko srečni, da se moremo v naši skupnosti s puško sprehajati po poljih in gozdovih. Dragemu tovarišu iskreno želimo še mnogo zdravih in srečnih let — ter dober pogled.

LD Turjak — L. B.

Umrli

Janez Petek, član LD Ribnica, je umrl v 62. letu starosti. Več ko 30 let je bil vzoren lovec, večkrat član UO in udeleženec v NOB. Iskrenega in duhovitega lovskega tovariša ohranimo v trajnem, svetlem spominu!

LD Ribnica — f. I.

Janko Matkovič, dolgoletni starešina LD Dragatuš, je v oktobru 1967 v 62. letu tragično preminil. Več ko 40 let je nosil lovski znak in lovsko puško. Pokojnik je bil napreden in ugleden občan, ki je od leta 1942 sodeloval z osvobodilnimi enotami, od 1944 pa je bil borec. Odlikovan je bil z redom zasluge za narod III. stopnje. Dragi naš lovski tovariš in prijatelj, počivaj mirno!

LD Dragatuš — V. F.

Lovska kinologija

Priprave za mednarodno razstavo psov v Ljubljani so v teku

Letos bo v Ljubljani mednarodna razstava psov vseh pasem, ki jo priredi Kinološka zveza Slovenije 14. in 15. septembra v športni dvorani Tivoli. Razstava bo razdeljena na dva dela, in sicer: 14. septembra za športne in 15. septembra za lovske pse. Psi bodo ocenjeni v razredu mladih in v razredu zrelih. V mladinski razred spadajo psi od 9 do 18 mesecev starosti, v razred zrelih pa psi nad 18 mesecev. Dopustne so prijave vzrejnih skupin. Dostop na razstavo imajo le pasemski psi z veljavnimi rodovniki. Izključeni so bolni in sumljivi psi, brezne psice in modrovci (triptochidi).

Sodili bodo inozemski in domači sodniki po pravilih in predpisih, standardnih za vsako pasmo. Zaželeno je, da predvsem pokažemo kakovost raznih pasem, zlasti domačih, avtohtonih.

Na razstavi se morejo podeliti kandidatstva za prvaštvo Ljub-

ljane, Slovenije in Jugoslavije kakor tudi mednarodno prvaštvo v lepoti CACIB. V soboto 14. in v nedeljo 15. septembra popoldne bo tudi nastop šolanih službenih psov.

Pripeljimo na razstavo predvsem odlične in prav dobre pse, pokažimo kvaliteto in ne kvantitete!

Letošnja razstava v hali Tivoli bo ena največjih prireditev v Ljubljani. Razpored za oba razstavna dneva bo objavljen v septembrski številki »Lovca«.

V Ljubljani in okolici so prvo-razredni hoteli kategorije A in B, rezervirajte si pravočasno hotelske sobe pri stanovanjskem odseku pripravljalnega odbora za kinološko razstavo. Prijave sprejema Kinološka zveza Slovenije — pripravljalni odbor, Ljubljana, Župančičeva 9, poštni predal 349. Za inozemske udeležence bodo po želji organizirani izleti na slovensko obalo, v Koper, Portorož, Piran in svetovno znane Postojnske jame. Prav tako bodo organizirani izleti v druge turistične kraje Slovenije, npr. Bled, Bohinj itd. Inozemskim lovcem bo po predhodni prijavi omogočen odstrel srnjaka in jelena. Tudi inozemski ribiči bodo lahko dobili lovne dovolilnice.

Vladimir Pleničar
podpredsednik Kinološke zveze Slovenije

Preizkušnji in pregled ptičarjev v Mariboru, 13. in 14. 4. 1968

Letošnja pomladanska vzrejna in pomladanska preizkušnja sta bili izredno dobro organizirani in obiskani. Udeležilo se ju je nad 25 vodnikov, ki so bili zelo disciplinirani. Vreme je bilo nekoliko vetrovno, sicer primerno suho, poljske kulture že dovolj visoke, divjadi dovolj. Prireditve je odlično vodil Franček Lipovšek, ocenjevala sva z Mirkom Fluherjem. Skupina mladih:

1 — Ben RMPki 2870, tel. oc. pd., vodnik in lastnik Štefan Ogrizek, I. b — 116 točk; nos 4, iskanje 4, staja 4, delo na sledu 3.

2 — Dari Janinski, RMPki 3019, tel. oc. d., vodnik in lastnik Jože Pečovnik, III. č — 74 točk; nos 3, iskanje 3, staja 2, sledenje 1.

3 — Dren Razdelniški RMPki 2906, tel. oc. pd., vodnik in lastnik Ferdo Zgomba, I. h — 90 točk; nos 4, iskanje 3, staja 3, sledenje 3.

4 — Se preizkušnje ni udeležil.

5 — Lord RMPki 3030, tel. oc. d., vodnik Franc Vidovič, III. a — 85 točk; nos 3, iskanje 3, staja 2, sledenje 2.

6 — Runo, RMPki 2991, tel. oc. d., vodnik in lastnik Franc Šibal, III. b — 84 točk; nos 3, iskanje 3, staja 2, sledenje 1.

7 — Arab, RMPki 2969, tel. oc. pd., vodnik in lastnik Štefan Selinšek, I. d — 105 točk; nos 4, iskanje 3, staja 3, sledenje 3.

8 — Diko Janinski, RMPki 3021, tel. oc. pd., vodnik in lastnik Janko Jug, I. g — 97 točk; nos 4, iskanje 3, staja 2, sledenje 2.

9 — Bil RMPki 2871, tel. oc. d., vodnik in lastnik Žarko Sušek, I. c — 109 točk; nos 4, iskanje 3, staja 4, sledenje 3.

10 — Dik (Dips) Dragočovski, RMPki 2917, tel. oc. d., vodnik in lastnik Martin Račič, II. b — 85 točk; nos 4, iskanje 2, staja 3, sledenje 2.

11 — Reks RMPki 2989, tel. oc. d., vodnik in lastnik Anton Predikaka, 71 točk — p. p.; nos 3, iskanje 2, staja 2, delo na sledu 1.

12 — Bor, RMPki 2874, tel. oc. pd., vodnik in lastnik Franc Krepl, I. e — 105 točk; nos 4, iskanje 3, staja 4, sledenje 2.

13 — Ali RMPki 2994, tel. oc. d., vodnik in lastnik Štefan Pisanec, I. f — 102 točki; nos 4, iskanje 3, staja 4, delo na sledu 2.

14 — Brin Perniški RMPki 2763, tel. oc. d., lastnik LD Pernica, vodnik Repina, II. a — 93 točk; nos 3, iskanje 3, staja 3, delo na sledu 3.

15 — Boj RMPki 2898, tel. oc. pd., lastnik in vodnik Jože Lobnik, I. č — 109 točk; nos 4, iskanje 3, staja 4, sledenje 3.

16 — Se preizkušnje ni udeležil.

17 — Se preizkušnje ni udeležil.

18 — Ris, RMPki 2990, tel. oc. d., lastnik in vodnik Anton Kirbiš, p. p. — 78 točk; nos 3, iskanje 3, staja 1, sledenje 2.

19 — Bistra RMPki 2901, tel. oc. pd., lastnik in vodnik Alojz Goičič, I. a — 122 točk; nos 4, iskanje 4, staja 4, sledenje 3.

20 — Rok Dragočovski RMPki 2918, tel. oc. d., vodnik in lastnik Jože Protner, III. c — 79 točk; nos 3, iskanje 3, staja 3, sledenje 1.

21 — Dik Dragočovski RMPki 2916, tel. oc. pd., lastnik in vodnik Alojz Sramlič, 58 točk; nos 2, iskanje 2, staja 1, sledenje 1.

Skupina starejših:

1 — Ali, RMPki 2672, tel. oc. pd., lastnik in vodnik Ivan Avda, p. p. — 104 točke; pes ne zna odložitve, nos 3, iskanje 3, staja 3.

2 — Se preizkušnje ni udeležil.

3 — Ada Dragočovska, JRPki 4486, tel. oc. odl., vodnik in lastnik Alojz Vidovič, I. — 128 točk; nos 4, iskanje 4, staja 3.

4 — As RMPki 2374, tel. oc. d., lastnik in vodnik Štefan Pisanec, II. — 119 točk; nos 4, iskanje 3, staja 3.

Jože Škofic,
kinol. sodnik

Pomladanska vzrejna preizkušnja psov ptičarjev na Krškem polju

Lovska zveza Krško je 14. aprila 1968 priredila preizkušnjo mladih ptičarjev. Prijavili so 4 nem. kratkodlakarje in 1 žimavca. Suho vreme ni bilo ugodno za mlade pse, za divjad pa je bilo slabo kritje.

Ocene:

I. a nem. kdl. ptičarka Cita RMPki 2820, telesna ocena prav dobro, 110 točk in 4 za delo po sledu zdrave dlakaste divjadi, lastnik in vodnik Rudi Gabrič.

I. b nem. kdl. ptičar Ciko (Tref) RMPki 2817, telesna ocena prav dobro, 106 točk in 4 za delo po sledu zdrave dlakaste divjadi, lastnik Alojz Bračko, vodnik Franc Kupinč.

II. nem. kdl. ptičarka Biba RMPki 2879, telesna ocena prav dobro, 92 točk, lastnik in vodnik Tone Račič.

III. a nem. žimavec Car (Roj) RMPos 188, telesna ocena prav dobro, 89 točk, lastnik in vodnik Ivan Šekoranja.

III. b nem. kdl. ptičarka Beba RMPki 2878, telesna ocena dobro, 71 točk, lastnik in vodnik Franc Strgar.

Psi so dobro hranjeni, toda večina je nezadostno vzdržljiva. Vodniki gredo s psi premalo v lovišče, ali pa z njimi ne delajo večjih sprehodov s kolesi.

Ljuban Zadnik, kinol. sodnik

Letošnja mednarodna razstava v Opatiji

Kinološka zveza Hrvatske in Kinološko društvo Opatija sta 11. in 12. maja priredila v Opatiji že drugo mednarodno razstavo psov vseh pasem. Razstavljenih je bilo 370 lovskih in športnih psov domačih in inozemskih razstavljalcev. Material domačih psov je bil prav dober in ustreza predpisanim znakom in meram. Odlični so bili psi vseh pasem iz inozemstva, pa tudi eksotični psi. V lepoti so športni psi prednjačili pred lovskimi. Mnogim psom je bilo podeljeno mednarodno prvaštvo (CACIB).

V soboto, 11. maja, je bil v zlati dvorani hotela »Central« pozdravni večer, ki ga je priredil pripravljalni odbor razstave za goste in razstavljalce. Predsednik Kinološke zveze Jugoslavije generalpolkovnik Otmar Kreačić je v svojem govoru sicer izrazil lepo

Foto Vl. Pleničar

Z mednarodne razstave psov v Opatiji

priznanje organizatorjem razstave, vendar je pripomnil, da med kinologi pogreša mladino, ki bo morala nekoč prevzeti vodstvo kinološke organizacije.

V imenu Kinološke zveze Slovenije je pozdravil navzoče njen podpredsednik Vladimir Pleničar, ki je čestital k uspehu razstave tudi v imenu Društva ljubiteljev ptičarjev. Povabil je navzoče na mednarodno razstavo psov vseh pasem, ki jo bo priredila Kinološka zveza Slovenije 14. in 15. septembra v športni dvorani »Tivoli« v Ljubljani.

Preizkušnje, pregledi in razstave so najboljše merilo ter dokaz razvoja jugoslovanske kinologije.

V. P.

Pregled psov ptičarjev v Kopru

Priredila ga je Lovska zveza Koper, 19. maja 1968. Od 32 psov ptičarjev jih je bilo ocenjenih 27 in sicer 19 kdl. nem. ptičarjev (12 psov, 7 psic), 4 ostrodl. ptičarji (2 psa, 2 psici), 1 poenter-pes,

Pred ocenjevanjem v Kopru

Foto Vl. Pleničar

Pasme psov, ocenjenih v Kopru	Ocene					
	odlič.	p. d.	dobro	zad.	nezad.	skupaj
nem. kdl. ptič.	—	4	9	3	3	19
nem. ostrodl. ptič.	—	1	3	—	—	4
poentri	—	—	1	—	—	1
angl. setri	—	1	—	1	—	2
epagneul bretoni	—	1	—	—	—	1
Skupaj	—	7	13	4	3	27

2 angl. setra (pes, psica) in 1 epagneul breton-psica. Če upoštevamo, da LZ Koper ne skopari s sredstvi za vzrejo, vzgojo in šolanje psov, bi bile ocene lahko boljše. Krivdo za neuspehe pa nosijo lovci sami, ker kupujejo in pariyo pse, ne da bi se predhodno posvetovali s kinološkimi strokovnjakom pri lovske zvezi. Priraditev je bila dobro organizirana. Vodil jo je agilni kinološki referent Fr. Štibilj. Lastniki oziroma vodniki psov so bili disciplinirani. Kot sodniški pripravnik je uspešno sodeloval Oresto Bordon.

Pavel Cvenkel,
kinol. sodnik

Imena psov

V. P.

H

Haj	Hano	Hera
Hajd	Harka	Heta
Hajda	Harda	Hida
Hajka	Hatka	Hidaš
Hajna	Hato	Hina
Hali	Hedi	Hino
Halko	Heja	Hop
Halo	Hektor	Holka
Ham	Hela	Hoja
Hama	Hera	Hojka
Hamo	Herma	Honor
Han	Hero	Hrast

I

Ibar	Ikra	Ista
Ibra	Ilko	Istra
Ibi	Ilka	Istor
Ida	Imor	Itra
Idor	Ine	Iman
Idan	Ina	Ica
Ido	Inka	Ika
Idna	Ira	Ibor
Igra	Isa	Ikan
Ika	Iskra	Ikra

J

Jab	Jagma	Javor
Jad	Jagna	Jato
Jadra	Jago	Jalta

Jama	Jenka	Juga
Jana	Jerič	Jugo
Jano	Jerko	Juh
Janda	Jèsen	Juka
Janka	Jina	Juno
Jasna	Jin	Jurka
Jaso	Jole	Juro
Jasko	Jolka	Juska
Jela	Jon	Jupa
Jena	Jona	Jupo
Jenča	Juco	Juko
Jenik	Juca	Juka

(Se nadaljuje)

Prijavljene paritve

1. Kdl. jazbečarji:

Iver Mali Demon JRJki 306 — Alka JRJki 307, leglo 10. 5. 1968, vzreditelj Franc Jež, Gornji Lenart 36, Brežice.

2. Res. jazbečarji:

Knut v. Nassauerland JRJos 340 — Mika JRJos 240, bila na tekmi, leglo 11. 7. 1968, vzreditelj Franc Orešnik, Savina 37, p. Ljubno ob Savinji.

3. Foksterierji:

Cip Podhonski JRJ Fos 576 — Sena Srbija JRJ Fos 629, leglo 14. 2. 1968, vzreditelj Franci Škorjanc, Rogaška Slatina, NH 221.

Karo JRJ Fos 664, bil na tekmi — Fida Podhonska JRJ Fos 701, leglo 28. 6. 1968, vzreditelj Anton Štajer, Goričane 13, Medvode.

Borko JRJ Fos 700 — Alma JRJ Fos 669, leglo 2. 7. 1968, vzreditelj Silvo Matelič, Ljubljana, Linhartova 102.

4. Nemški prepeličarji:

Lord v. d. Buchenrausche JRP Pr 12, bil na tekmi — Heka Šmohorska JRP Pr 09, leglo 10. 7. 1968, vzreditelj Alojz Vezjak, Spodnje Poljčane 33.

5. Poentri:

Rex D. B. A. 4621 — Lola 100/a JRP Po 918, bila na tekmi, leglo 7. 7. 1968, vzreditelj Polde Maček, Zg. Zadobrova 66, Ljubljana-Polje.

6. Koker španjeli:

Eri Vojniški JRŠK 630 — Bistra JRŠK 688, leglo 20. 6. 1968, vzreditelj Avgust Krauberger, Prevalje, Ugasle peči 5.

Lisko JRŠK 583 — Cita JRŠK 465, leglo 8. 6. 1968, vzreditelj Niko Marn, Brezovo 19, p. Blanca. Colonel v. Jäger aus Kurpfalz JRŠK 611 — Taka JRŠK 414, leglo 30. 6. 1968, vzreditelj Urban Dermastia, Ljubljana, Lambergerjeva 16.

7. Springer španjeli:

Jago Novogorski JRŠŠ 73 — Asta JRŠŠ 151, leglo 3. 7. 1968, vzreditelj Franc Bračič, Videm 4 pri Ptuj.

Mungo v. Schloss Schleisheim JRŠŠ 133 — Bina Pokoška JRŠŠ 162, leglo 5. 6. 1968, vzreditelj Alojz Kapun, Pokošje 39, p. Zg. Polskava.

Mungo v. Schloss Schleisheim JRŠŠ 133 — Ara Pokoška JRŠŠ 163, leglo 25. 5. 1968, vzreditelj Alojz Kapun, Pokošje 39, p. Zg. Polskava.

Pino JRŠŠ 135 — Biba JRŠŠ 158, CAC, bila na tekmi, leglo 5. 7. 1968, vzreditelj Franjo Kotnik, Celje, Tržaška 9.

Dar Šmohorski JRŠŠ 147 — Dora Pokoška JRŠŠ 130, CACIB, bila na tekmi, leglo 10. 7. 1968, vzreditelj Franjo Kotnik, Celje, Tržaška 9.

8. Nemški kdl. ptičarji:

Boj Murskosoboški JRPki 4799, bil na tekmi — Bistra JRPki 4807, bila na tekmi, leglo 12. 5. 1968, vzreditelj Štefan Žibavec, Topolovci 21, p. Cankova.

Dob JRPki 2334, bil na tekmi — Asta JRPki 3756, bila na tekmi, leglo 20. 7. 1968, vzreditelj Jakob Čuk, Hrastje Mota 71, p. Križevci pri Ljutomeru.

Beno Trgoviški (Aron) JRPki 2818, CACIB, bil na tekmi — Rosa Letališka JRPki 4485, bila na tekmi, leglo 24. 7. 1968, vzreditelj Mirko Konrad, Maribor, Tržaška c. 75. Reks JRPki 3100 — Biba JRPki 3609, bila na tekmi, leglo 3. 5. 1968, vzreditelj Janko Kšela, Gradisce v Slov. goricah 31.

Aro Loperški JRPki 4039 — Besa JRPki 3937, leglo 23. 5. 1968, vzreditelj Jože Hlade, Jedlovnik 3.

Sali JRPki 2706, bil na tekmi — Alka JRPki 4734, leglo 30. 6. 1968, vzreditelj Leon Vadnav, Koper, Bertoki 98.

Lord Polanski JRPki 1972, bil na tekmi — Bina JRPki 2840, bila na tekmi, leglo 6. 3. 1968, vzreditelj Feliks Vogrin, Sp. Voličina 86, p. Voličina.

9. Epagneul bretoni:

Mali Vipavski JRP EB 158, bil na tekmi — Dina JRP EB 110, leglo 15. 6. 1968, vzreditelj Bruno Sluga, Izola, Tomažičeva 20.

Lord 2° delle Vallate LOI/CE 37024/65 — Seda Vipavska JRP EB 247, leglo 28. 6. 1968, vzreditelj Jože Šabec, Koper, Velušкова 7.

10. Lovski terierji:

Lovko Travnogorski JRLT 2359 — Biba JRLT 2603, bila na tekmi, leglo 7. 7. 1968, vzreditelj Ferdo Žagar, Planina pri Sevnici.

Žari Sisački JRLT 3322 — Sila Pobreška JRLT 2350, bila na tekmi, leglo 18. 4. 1968, vzreditelj Lovska družina Pšata, p. Dol pri Ljubljani.

Vrisk Resenički JRLT 2602, bil na tekmi — Bistra JRLT 3099, bila na tekmi, leglo 18. 7. 1968, vzreditelj Vlado Mohar, Vidavova 10, Maribor.

Džoni Osilniški JRLT 2833, bil na tekmi — Tika Malagorska JRLT 2240, bila na tekmi, leglo 22. 5. 1968, vzreditelj Boris Nanger, Kočevje, Roška c.

Džoni Osilniški JRLT 2833, bil na tekmi — Jata Travnogorska JRLT 2577, bila na tekmi, leglo 14. 4. 1968, vzreditelj Anton Ožbolt, Kočevje, Prešernova 6.

Džoni Osilniški JRLT 2833, bil na tekmi — Linda JRLT 3199, bila na tekmi, leglo 10. 4. 1968, vzreditelj Viktor Debeljak, Dolga vas. Bor JRLT 1694 — Eta JRLT 2343, bila na tekmi, leglo 13. 6. 1968, vzreditelj Zvone Mokorel, Pristava 3, p. Tržič.

Jon JRLT 2702 — Lovka Travnogorska JRLT 2705, leglo 22. 5. 1968, vzreditelj Stanko Badalič, Osek 27, p. Sempas.

Kip Pobreški JRLT 2918, bil na tekmi — Bara JRLT 2515, bila na tekmi, leglo 6. 7. 1968, vzreditelj Janez Černoga, Zdole 23, p. Krško.

Kip Pobreški JRLT 2918, bil na tekmi — Rena JRLT 3208, leglo 2. 7. 1968, vzreditelj Franc Bobek, Krško, Stari grad št. 22.

Vrisk Reseniški JRLT 2602, bil na tekmi — Fida JRLT 2604, bila na tekmi, leglo 11. 6. 1968, vzreditelj Albert Ogris, Zg. Legen št. 45, p. Slovenj Gradec.

11. Braki jazbečarji:

Don JRBj 1880 — Asta JRBj 2064, leglo 5. 6. 1968, vzreditelj Jože Pogačar, Bistrica 50, p. Tržič.

Blitz v. d. Glan ZB Dbr. 3872 — Živa Reseniška JRBj 1691, leglo 3. 7. 1968, vzreditelj Edi Petelinšek, Vitanje 50, pri Celju.

Ber Žalski JRBj 1685 — Ciba JRBj 1316, leglo 23. 6. 1968, vzreditelj Alojz Rjavc, Ljubno ob Savinji.

Car Dragarski JRBj 2077 — Bistra JRBj 1668, bila na tekmi, leglo 22. 6. 1968, vzreditelj Anton Žužek, Jakičevo 1, p. Vel. Lašče.

Diki JRBj 1748 — Drina JRBj 1751, leglo 12. 6. 1968, vzreditelj Jelko Žonta, Ajdovščina, Slomškovo novo naselje.

Borko JRBj 1616 — Dinka JRBj 2057, leglo 24. 6. 1968, vzreditelj Jože Borič, Butaraj 9, p. Črnomelj.

Coko Blegaški (Brin) JRBj 2068 — Brika RMBj 2656, leglo 15. 4. 1968, vzreditelj Jože Eržen, Stari trg 36, pri Ložu.

Ago JRBj 1569 — Eta Meninska, leglo 30. 5. 1968, vzreditelj Franc Križnik, Vransko, Prapreče 27.

Čiro JRBj 2071 — Ada RMBj 2988, leglo 27. 6. 1968, vzreditelj Štefan Klopčič, Pogled 4, p. Moravče.

12. Kdl. istrski goniči:

Ago JRGki 3850 — Majda JRGki 5051, leglo 16. 7. 1968, vzreditelj Jože Pfajfer, Gor. Logatec 89.

Dingo JRGki 3283 — Bela JRGki 4013, leglo 10. 6. 1968, vzreditelj Florjan Krmelj, Gabrk nad Skofjo Loko 9.

Pero JRGki 4768 — Lila JRGki 4773, leglo 9. 4. 1968, vzreditelj Jožef Štakalič, Kum, p. Kapla.

Bojko JRGki 5390 — Bela JRGki 4824, leglo 1. 7. 1968, vzreditelj Jože Pugelj, Roška c. 4, p. Kočevje.

Resasti istrijančki, leglo Bistre in Atoša, vzreditelj A. Cadež, Srednja vas, p. Poljane

Foto F. Cvenkel

Gero JRGki 3426 — Beba JRGki 4079, leglo 26. 6. 1968, vzreditelj Anton Šimec, Pirče 16, p. Vas Fara.

Žero JRGki 5295 — Avba Dobrepolska (Žuža) JRGki 4159, leglo 1. 7. 1968, vzreditelj dr. Drago Dečko, Velenje, Kersnikova 27.

Žero JRGki 5295 — Tara JRGki 3615, leglo 22. 6. 1968, vzreditelj Filip Završnik, Grušovlje, p. Sempeter.

Ero JRGki 3860, bil na tekmi — Asta JRGki 5107, leglo 12. 6. 1968, vzreditelj Andrej Paternoster, Ljubljana, Litijska c. 35.

Aj JRGki 4368 — Saika JRGki 4713, leglo 6. 6. 1968, vzreditelj Albin Kocjančič, Krnica 10, p. Črni kal.

Astor JRGki 5396 — Eda JRGki 5397, leglo 3. 6. 1968, vzreditelj Janez Javornik, Ljubljana, Rožičeva 7.

Davor Žalski JRGki 5302 — Beba JRGki 3037, leglo 23. 6. 1968, vzreditelj Martin Ritovšek, Bukovžlak, p. Teharje.

Drin Belovodski JRGki 5368 — Tarča Ribniška JRGki 4851, leglo 2. 7. 1968, vzreditelj Zdravko Kosmač, Hotavlje 20, p. Gorenja vas.

13. Res. istrski goniči:

Atoš JRGri 1171 — Ajda JRGri 1169, leglo 3. 6. 1968, vzreditelj Albin Mahnič, Sežana, Sejmiška 2.

Bajko JRGri 1248 — Astra JRGri 1119, leglo 29. 6. 1968, vzreditelj Gvido Kozlovič, Koper, Kosovelov trg 4.

14. Posavski goniči:

Floki JRGp 3754 — Era Podvinska JRGp 4452, leglo 27. 6. 1968, vzreditelj Lojze Brvar, Podvine 26, Zagorje ob Savi.

Blisk JRGp 4812 — Aga JRGp 4605, leglo 28. 5. 1968, vzreditelj Rudi Kotnik, Bled, Kolodvorska 46.

Novi sodniški pripravniki

za ocenjevanje zunanosti službenih psov: Franc Konič, Maribor, Gorkega št. 29, Janez Jamšek, Ljubljana, Grintovska št. 17;

za ocenjevanje dela službenih psov: Slavko Ornik, Maribor, Špelina ul. 13;

za ocenjevanje zunanosti in dela šarivcev: Jože Pangerl, Celje, Adamičeva 1.

Prijavljene in zaščitene psarne

»Kalska« za službene pse, lastnik Tine Jarc, Kranj, Smledniška 62;
»Osreška« za goniče, lastnik Franc Florjan, Osredek št. 1, p. Dobrova pri Ljubljani;

»Otoška« za nemške ovčarje, lastnik Viktor Brifah, Škofja Loka, Paljanska cesta;

»Valvazorska« za kraške ovčarje, lastnik Zdenko Kupčič, Slov. Bistrica, Partizanska 19;

»DOLIČKA« za nemške kratkodlake ptičarje, lastnik Karel Klement, Dolič št. 119, Kuzma.

Kinološka zveza Slovenije

Šaljive

»Pravila« za lov na fazane

1. Če imaš ptičarja in te tovariši, ki takega psa nimajo, prosijo, da jih vzameš s seboj na fazane, jim reci, da te strašno boli hrbtenica in da ne moreš iz postelje. Ko pa odnesejo pete, brž v lovišče in postreli čimveč, saj psa rediš zase in ne za druge. To »prijatelj« tudi povej, kasneje jim pa pojasni, da ti je žena nepričakovano prinesla čudodelno zdravilo, ki te je brž spravilo na noge. To jim

dokaži s tem, da naslednji večer v vaški gostilni neutrudno plešeš.

2. Če kot dober strelec zbiješ najmanj pet fazanov, tovariši pa nič, jim podari — največ enega, najbolj oskubljenega in najmanjšega. Naj tovariš tako občuti tvoje velikodušno tovarištvo!

3. Ko fazan zleti iz ajde proti tovarišu, mu ga mojstrsko sklati izpred nosa oz.roma iznad glave. Užival boš ob pogledu na soseda, kako bliskovito zna v tem primeru narediti »dol« — bolje kakor tvoj pes.

4. Če nimaš psa in te tovariš povabi na lov, ne posegaj v njegovo delo in ga pusti, da sam teka za psom in izganja divjad. Ti samo glej, da skiaš vse, kar zleti. S tem tovarišu prihraniš naboje in nadležno čiščenje pu-

ške. Če pa le pride do strela, ga skušaj prepričati, da si fazana pravzaprav ti pogodil in da mu ga tovariško prepuščaš. S tem mu pripraviš največje zadovoljstvo in bo plena še prav posebno vesel.

5. Če fazan leti proti tovarišu, še ti užgi za njim, čeprav je predalet. S tem si pridobiš pravico do plena — po načelu »zadnje šibre.« Tovariš bo zadovoljen, da mu ni treba nositi plena.

6. Nikakor ne prispevaj kakega grizljaja za tovariševga psa, ki ti je ves dan pripravljaj prijeto zabavo. To je stvar lastnika, ki naj krmi psa — za druge, ker bi sicer utegnil biti celo užaljen.

7. Splošno načelo ti bodi: tovarišu od svojega plena ničesar ne odstopi!

V. G.

V pasjih dneh

Foto J. Pernat

